

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEUBNERIANA

NILVS ANCYRANVS
NARRATIO

EDIDIT
F. CONCA

B. G. TEUBNER VERLAGSGESELLSCHAFT

1983

Sächsische

58 | 8°

586

Landesbibl.

AN DER UNIVERSITÄT LEIPZIG
FÜR ALLE ERSCHEINUNGEN
DIE IN DER
LEIPZIGER ZEITUNG
VERÖFFENTLICHT SIND

LEIPZIG
VERLAG VON
BRODERSCHNIGER
LEIPZIG

LEIPZIG
1883

AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN DER DDR
ZENTRALINSTITUT
FÜR ALTE GESCHICHTE UND ARCHÄOLOGIE

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEUBNERIANA

BSB B.G. TEUBNER VERLAGSGESELLSCHAFT

1983

4
NILVS ANCYRANVS

NARRATIO

EDIDIT

FABRICIVS CONCA

LEIPZIG

BSB B.G. TEUBNER VERLAGSGESELLSCHAFT

1983

BIBLIOTHECAE TEUBNERIANAE
HVIVS TEMPORIS
REDACTOR: GÜNTHER CHRISTIAN HANSEN

P

© BSB B. G. Teubner Verlagsgesellschaft, Leipzig, 1983

1. Auflage

VLN 294/375/4/83 LSV 0886

Lektor: Manfred Strümpfel

Printed in the German Democratic Republic

Gesamtherstellung INTERDRUCK Graphischer Großbetrieb Leipzig,

Betrieb der ausgezeichneten Qualitätsarbeit, III/18/97

Bestell-Nr. 666 129 3

DDR 36,-M

ΝΕΙΛΟΥ ΜΟΝΑΖΟΝΤΟΣ ΔΙΗΓΗΜΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΙΡΕΣΙΝ
ΤΩΝ ΕΝ ΤΩΙ ΣΙΝΑ ΟΡΕΙ ΜΟΝΑΧΩΝ
ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΝ ΘΕΟΔΟΥΛΟΥ
ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ

5

Ἀλώμενος ἐγὼ μετὰ τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων ἤλθον εἰς τὴν Φαράν, **1**
καί τινες ἀκούοντός μου τὸν ἐρημικὸν παριόντες ἐπήνουν βίον, πολλὰ πρὸς
ἑαυτοὺς ἐγκώμια τούτου συνείροντες, ὥς ἐστι γαλήνης μεστὸς καὶ πάσης
ταραχῆς ἀπηλλαγμένος, τῇ ἡσυχίᾳ πλατύνων ἐμφιλοσοφοῦσαν τοῖς ὀρω-
10 μένοις τὴν τῆς ψυχῆς κατάστασιν καὶ διὰ τούτων ὁδῶ προβαίνουσαν ἐγγὺς
γνώσεως ἄγων θεοῦ, ἣν ἔσχατον ὀρεκτὸν καὶ τελευταίαν μακαριότητα
πάντες οἱ ἀπ' αἰῶνος σοφοὶ ὁμοφώνως δοξάζουσι. κάμοῦ δεδακρυμένοις
τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀτενῶς αὐτοῖς προσεσχηκότος καὶ λίαν ὀδυνηρὸν προσ-
οιμώξαντος — ἑκαθήμην γὰρ δὴ σφόδρα συγκεχυμένος ἐπὶ τοῖς συμβε-
15 βηκόσιν ἀνιαιοῖς καὶ φανεράν ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρων τὴν ἀγγελίαν τῆς
συμφορᾶς ἔτι — τάχα βουλόμενοι λέγειν πρὸς με τῆς εὐθείας ἀποστάντες
ἐκκλίνουσι καὶ μέσον παρακαθεσθέντες λαμβάνουσιν, μικρὸν τε διαλιπόν-
τες ὡς εἶδον σιωπῶντα καὶ στένοντα, τὴν αἰτίαν σπουδαίως ἅμα καὶ
συμπαθῶς ἤροντο τῆς συγχύσεως.

20 Ὡς δ' ἔτι περιπαθέστερον πρὸς τὴν πεῦσιν ἐξώμωξα — ἐκίνησε γὰρ 2
πρὸς τὸ πάθος πάλιν ὀλίγον τὴν μνήμην ἡσυχάσασαν ἢ ἐρώτησις, καὶ τὸν

- λογισμὸν αὐθις ἠνάγκασεν ἰδεῖν ὡς παρόντα τὰ πράγματα ἢ ἀπαγγελία τοῦ δράματος, ἐκεῖνα τῇ ἐννοίᾳ τυπώσασα ἅπερ ἢ πείρα τῇ αἰσθήσει παρέδωκε — ‘τῶν εἰρημένων’ ἔφασαν ‘σέ τι πρὸς ἡμῶν, ὦ πρεσβῦτα, ὡς ψεῦδος ἠνίασε, καὶ πλάνην τῆς ἡμετέρας κάθησαι δόξης θρηνηῶν, ἢ σέ τι πάθος κατέχει τῆς ἡμετέρας διαλέξεως συγγενές, καὶ τοῦτο ὀδύρη λα- 5
θραίως τῇ μνήμῃ πληττόμενος; οὐ μικρὰν γὰρ κέκραγεν ὀδύνην ἢ κατ-
ήφεια τῆς ἔνδον πορθούσης σε λύπης, τεκμήρια τὰ δάκρυα παρέχουσα.’
- 3 οὕτως μοι πεπεδημένην μόλις ἔλυσε τὴν γλῶτταν ἢ προτροπὴ τῶν ἀν-
δρῶν καὶ ‘τί μὲν’ ἔφην ‘εἶπω; πρὸς τί δὲ ποιήσομαι τὴν ἀπόκρισιν, τοῦ
τῆς ἀθυμίας νέφους ἰδεῖν τοῦ ἀληθοῦς τὴν κρίσιν καλῶς οὐκ ἐπιτρέπον- 10
τος; τῆς μὲν γὰρ δόξης εἰμὶ τῆς ὑμῶν καὶ τῆς ἐρημίας τὸ χρήσιμον εἰδὼς
σφόδρα ταύτην τεθαύμακα, ὡς πάντα βιασθῆναι καταλιπεῖν, οἶκον, πα-
τρίδα, συγγένειαν, φίλους, οἰκείους, ὑπαρξιν, τῷ ταύτης πόθῳ δεδαμασμέ-
νος. ἀλλὰ μοι τὸν πάντων φίλτατον ἀπολώλεκεν αὕτη, καὶ μόνον, ὡς ὁρᾶτε,
παραμυθίας πάσης καταλέλοιπεν ἔρημον, καὶ ταύτην ἐπαινεῖν οὐ συγχω- 15
ρεῖ τὸ πάθος, τοῦ συμβάντος δεινοῦ νικήσαντος τὴν τυραννίδα τοῦ πάθους.
ὅταν γὰρ πάθος κρατήσῃ πάθους, οὐ δίδωσι χώραν ὅλως τῷ ἠττημένῳ,
καθαρὰν ἔχειν τὴν ἀρχὴν πάντως βουλόμενον καὶ τὸ κοιωνεῖν παρακα-
λοῦν ὡς δυσμενὲς ἐκτρεπόμενον.
- 4 Ἀλλ’ ὦ τῆς εὐηθείας· φιλοσοφεῖν προῆγμαι τὸν θρηνηὸν καταλιπὼν τοῦ 20
παιδός, καὶ μοι σχολὴν εὔρεν ὁ λογισμὸς, οὔποτε καταδεξάμενος ἄλλο τι
λογίσασθαι πλὴν τῆς Θεοδούλου σφαγῆς. διηνεκές μοι γὰρ παραμένει τὸ
εἶδωλον, ἄλλοτε ἄλλως φαντάζον ποικίλοις θανάτου τρόποις τὴν ἀναίρεσιν,
καὶ τῆς φωνῆς τὸ ὀδυνηρὸν ἀκούειν δοκῶ καὶ ἐπὶ γῆς καλινδούμενον ἀπὸ
τῆς πληγῆς, ὡς ἔτυχε, νομίζω ὁρᾶν, ἐκεῖνα τῷ νῶ φανταζόμενος ἅπερ εἰκὸς 25

ἦν παρόντα τῇ ὄψει μαθεῖν. οἴμοι τέκνον ἔλεεινόν, κἂν ζῆς ἔτι κἂν τέθνη- 5
 κας· ὦ τῆς πικρᾶς δουλείας, εἰ πέφευγας τὸν θάνατον· ὦ τῆς ἀτάφου τα-
 φῆς, εἴ σε τὸ βαρβαρικὸν διεχειρίσατο ξίφος. τί τῆς δουλείας θρηνήσω;
 τί τοῦ θανάτου δακρῦσω; εἰ μὲν γὰρ δουλεύεις περιών, ὅπερ οὐ δίδωσι
 5 νοεῖν τὸ εἶκός — πότε γὰρ βαρβαρικὴ χεὶρ οὐ πρόχειρος εἰς ἀναίρεσιν,
 ὑπηρετοῦσα θυμῷ διψῶντι ἀεὶ ἀνθρωπίνου αἵματος; —, ἐν οἷσι τὰ σά;
 μάστιγες πάντως καθημεριναί, ἐπιταγαὶ ἀσυμπαθεῖς, ἀπειλαὶ ἀσύγγνω-
 στοι, θηριώδης καὶ αἰμοβόρος βίος, ἔργα βαρύτατα καὶ τὴν σὴν ὑπερβαί-
 νοντα δύναμιν, φυλακὴ ἄφυκτος, ἐλευθερία ἀνέλπιστος, φόβος θανάτου
 10 καθημερινός, τὸ ξίφος ἐγγύς· τούτω γὰρ ὁ βάρβαρος μετρεῖν οἶδε τὴν
 ἀγανάκτησιν, οὐχ ἰμάντα πρὸς πληγὰς, οὐ λόγον ἔθιμον ἔχων, μικροῖς δὲ
 καὶ μεγάλοις πταίσμασιν ἐν ἐπιτίμιον εἰδὼς τὸν θάνατον, ὅποτε καὶ
 ἁμαρτήματος ἄνευ, μέθη βεβακχευμένος ποτὲ ἢ ἀλόγῳ εἵξας ὀρμῇ, τὴν
 ἑτέρων παίζειν εὐκόλως ἀπώλειαν τῇ συνηθείᾳ μεμάθηκεν. εἰ δὲ ἔθανες, 6
 15 ποῦ ποτε τὴν σφαγὴν ἐδέξω τοῦ σώματος; πόθεν ὁ κρουνὸς τοῦ σοῦ προ-
 εχώρησεν αἵματος; πῶς ἔσπαιρες τῷ λύθρῳ φυρόμενος καὶ ποσὶν ἀθλίοις
 τὴν ἐπιθανάτιον ὄρχησιν σκηνοβατῶν; πῶς ἰκέτευες ἀναιροῦντα τὸν βάρ-
 βαρον, σχήμασιν ἔλεεινοῖς μαλάξαι τὸ ἀπηνές τούτου βουλόμενος; φωνῆς
 γὰρ ἑκάτεροι τῆς ἀλλήλων ἦτε ἀσύνετοι, ἥτις ἐμμελῶς ῥυθμίζουσα τὴν
 20 δέησιν ἐπικάμπει πρὸς οἶκτον τῆς ψυχῆς τὸ θυμούμενον. ποῖος τόπος τὸ
 σὸν πτῶμα κεχώρηκε; ποῖοι θῆρες τὰ σά διεσπάραξαν μέλη; ποῖοι τῶν
 σῶν σαρκῶν ἐνεπλήσθησαν ὄρνεις; ποῖος τῶν φωστήρων τὰ μυστήρια τῆς
 σῆς ἐπιτέλλων εἶδε γαστρός, κεχυμένα σπλάγγνα θεασάμενος ἐμφανῶς; τί
 τοὺς ἀγρίους τῶν θηρίων ἐνίκησεν ὀδόντας, ἢ κόρου γενόμενον λείψανον ἢ

κραταιότητι μεῖναν ἀκατέργαστον, αἰθριον λοιπὸν τῷ ἡλίῳ προκείμενον,
 7 οὐκ ἀξιωθὲν διὰ τὴν ἐρημίαν ὀσίας ταφῆς; εἴ τίς μοι κομίσας δέδωκε τοῦτο
 ἢ ἀγαγὼν ἔστησε παρὰ τοῦτο, πάντως ἂν ἔσχον μικρὰν γοῦν παραμυθίαν
 τοῦ πάθους, ὡς ζῶντι καὶ αἰσθανομένῳ προσλαλῶν τῷ καταλειφθέντι μέ-
 λει, κἂν ὀστέον κἂν σὰρξ κἂν θοῖξ ἔτυχε τὸ ὀφθέν. οἱ γὰρ μετριώτερον 5
 ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ἀτυχοῦντες πολλὴν ἔχουσιν, ὡς ἐν κακοῖς, τὴν ἀπόλαυ-
 σιν καὶ τρυφῶσιν ἀληθῶς δευτέραν τρυφήν, νοσηλεύοντες ἐπὶ πολὺ τοὺς
 προσήκοντας καὶ κόρον τῆς θέας τῷ χρόνῳ λαμβάνοντες, ψυχορραγοῦσι
 παρακαθήμενοι καὶ τελευταίων ῥημάτων ἀκούοντες, ἐκκομιζομένοις παρ-
 επόμενοι καὶ τὸν ἔσχατον σημαντῆρα τῷ τάφῳ ἐπιτιθέμενον βλέποντες· 10
 ἅπερ ἅπαντα πολλὴν τῷ πενθοῦντι ποιεῖ καὶ μεγάλην παράκλησιν, προπομ-
 8 πῆ καὶ κηδεῖα καὶ συμπάθεια φίλων, τὴν ἀθυμίαν ἐπικουφίζοντα. ἐγὼ δὲ
 τίνι τούτων παρηγορήσω τὸ πάθος, οὐδὲ τὸν τρόπον τοῦ θανάτου μαθὼν
 οὐδὲ τοῦ νεκροῦ τὸ εἶδωλον ἔχων, οἷον ἦν ἐν τῇ τελευτῇ, φαντασία τετυ-
 πωμένον; ὧν γὰρ ἡ ὄρασις τοὺς χαρακτῆρας τῇ μνήμῃ οὐ παρέδωκε, τού- 15
 των αἱ μορφαὶ ἄστατοι καὶ ἀόριστοι, ἄλλοτε ἄλλως τυπούμεναι καὶ ταῖς
 ὑπαλλαγαῖς τῶν ἰνδαλμάτων ἀπατωμένην ὀδυνῶσαι τὴν ἔννοιαν.
 9 ὦ τῆς ἀδηλίας τῶν κακῶν, ὦ τῆς ἀπόρου συμφορᾶς· τί δακρῦσω οὐκ
 οἶδα, τί ὀδύρωμαι οὐκ ἐπίσταμαι. νεκρὸν πενήθσω ἢ ζῶντα; δεδεμένον ἢ
 ἀνηρημένον; δουλείαν ὑπομένοντα πικρὰν ἢ ὀδύνην ὑποστάντα σφαγῆς; 20
 αἰχμάλωτος γὰρ πρὸς πᾶσαν αἰκίαν πρόκειται πρόχειρος καὶ ταῖς τιμω-
 ρίαις ὑποκέκυφε καὶ μὴ βουλόμενος, τὴν γνώμην τοῦ δεσπόζοντος ἔχων
 τῶν ἀποφάσεων κυρίαν. ὦ πάντων τῶν κατὰ τὸν βίον ἕως νῦν κοινωνέ, καὶ
 μόνος τῆς αἰχμαλωσίας τὴν πείραν δεξάμενος· ἐκοινώνησας ἀποδημίας
 μακρᾶς, τῆς ἐν τῇ ξένην ταλαιπωρίας συναπήλαυσας, τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ κα- 25

κοπαθείας ἐκοινοπράγησας, τοῦ Ἰσαὰκ πρὸς τὰ δοκοῦντα τῷ πατρὶ τὴν ὑπακοὴν μιμησάμενος. καὶ πῶς νῦν ἐμόνωσέ σε ἢ τελευταία συμφορὰ καὶ μόνος ἀντλεῖς τὰ τῆς αἰχμαλωσίας κακά; ἵνα τί φιλανθρωπευθεὶς τὴν πείραν τοῦ ξίφους διέφυγον; ἵνα τί μὴ καμὲ προσέθηκε τοῖς ἄλλοις νε-
 5 κροῖς ἢ φονία δεξιά, ἀλλὰ φειδοῦς ἔτυχον ἐπὶ πείραν μειζόνων κακῶν, συντόμου φθονηθεὶς ἀπαλλαγῆς καὶ μακρὸν ἐπὶ σοὶ καὶ ὀδυνηρὸν πένθος καρπούμενος;

Ἐπεὶ δὲ συμπαθεῖς ὑμᾶς ἔφην ὁρῶ καὶ οὐκ ἄλλως διακειμένους ἢ ὡς 10 αὐτὸς ὁ παθὼν — τούτου γάρ μοι τεκμήριον γέγονε τὸ συντεταμένον τῆς ἀκοῆς καὶ αἱ συνεχεῖς οἰμωγαί —, πάντα κατὰ μέρος τὰ ἐμὰ ὡς ἔχει διεξελεύσομαι, οὐ μακρογορῶν, εἰ σχολὴν πρὸς τὴν ἀκροάσιν ἄγετε καὶ μή τις ὑμᾶς ἀνάγκη πρὸς οἰκείαν χρεῖαν καλεῖ. βαρὺ γὰρ διήγησις περισπωμένη ψυχῇ μᾶλλον τῆς ἀκροάσεως, ἐχούσῃ τὸν λογισμὸν πρὸς τὸ μεριμνώμενον.²

15 Οἱ δὲ καὶ ὄψει καὶ φωνῇ τὸ πρὸς τὴν ἐρώτησιν ἐνδειξάμενοι ἀηδές, καὶ 11 τίς ἔφασαν ἄλλη σχολὴ προτιμότερα τοῦ θεραπεῦσαι ἀνιωμένην καρδίαν καὶ κενῶσαι λύπην ὀδυνημένης ψυχῆς; ὡς γὰρ νέφος ἀποτίθεται ζόφον, ἀποστάζον ὀμβρίους σταγόνας, καὶ κατ' ὀλίγον καθαίρεται τοῦ γνόφου, κενούμενον τῆς τοῦ ὕδατος ἀχλύος, οὕτως κουφίζεται τῆς ἀθυμίας ψυχῆ,
 20 τὰς οἰκείας τραγωδοῦσα συμφοράς, τῇ διηγήσει τῶν λυπηρῶν συνεκκενουμένης ὡσπερ τῆς ἀηδίας. πλήττειν γὰρ οἶδε σιωπώμενον πάθος ὡς ἂν ὑγρὸν φλεγμαίνοντος τραύματος, ὑποσφύζοντος αἰὲ τοῦ πύου καὶ ὀδὸν οὐκ ἔχοντος ὅθεν κενωθῆ προελθόν.³ ἔδοξαν οὖν εἰκότα λέγειν, καὶ γὰρ τῆς ἀπαγγελίας ἄρχομαι ὧδε.

25 Ἐμοὶ παῖδες, ὧ φίλοι, γεγέννηται δύο, οὗτος δὲ νῦν κάθημαι θρηνηῶν, 2 καὶ ἕτερος ὁ παρὰ τῇ μητρὶ καταμείνας, καὶ ἐπὶ τούτοις τὴν πρὸς τὴν γαμετὴν κατέλυσα ὁμιλίαν, εἴτε πρὸς διαδοχὴν τοῦ γένους εἴτε πρὸς θερα-

πείαν γήρους τούτους ἀρκεῖν λογισάμενος. πρέπει γὰρ ἔκρυνα παντὶ λο-
 γικῶ μὴ εἰς κόρον τῆ ἡδονῆ ἐντροφᾶν, μηδὲ τῆ ἀδεία τοῦ νόμου κατακεχρη-
 σθαι πρὸς ὕβριν τῆς φύσεως, παύεσθαι δὲ ταχέως λειτουργήσαντα τῶ σκο-
 πῶ τοῦ κτίσαντος, πρὸς αὔξησιν τοῦ γένους, οὐχὶ δὲ πάθους παραμυθίαν
 τὸν γάμον οἰκονομήσαντος, ἵνα μὴ μαρανθείσης ὕστερον τῆς δυνάμεως 5
 καὶ τῶν ὀρέξεων σβεσθεισῶν αὐτομάτῳ νηνεμία τοῦ γήρους, ἡλικίας
 ἀνάγκη οὐχὶ δὲ προαιρέσεως φιλοτιμία τὸ τῆς σωφροσύνης ἐπιγράφεται
 2 κατόρθωμα. οὔτε γὰρ τρόπαιον ἀπειροπόλεμος ἴστησί ποτε, οὔτε τοῦ ἀγῶ-
 νος λυθέντος νίκην οἷός τέ ἐστὶν ἀρχεῖν ἀθλητής, ἐπεὶ μὴ πέπτωκεν οὐδε-
 νὸς προσπαλαίσαντος· σεμνύνει δὲ τὸν ἀγωνιστὴν ἐν ἀκμῇ τῆς νεότητος, 10
 τῆς ἐπιθυμίας φλεγομένης, τῶν παθῶν πιμπραμένων, λογισμὸς κρατῶν
 ἐπιθυμίας καὶ τὴν ὀρεξιν ἄγχων ὀρμῶσαν πρὸς γαμικὴν ὀμιλίαν, κἂν νό-
 μιμος ᾗ, καὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν μαρτυρῶν αὐτῶ ἐξουσίαν. εἶλκε δὲ μέ-
 τις ἐπιθυμία πολλὴ τῶν ἐν οἷς νῦν πεπόρθηται τόπων, καὶ τῶ λογισμῶ
 11 πρὸς τὴν ἡσυχίαν ἤμην ὄλος ἐπτερωμένος, οὐδὲν ἄλλο νοεῖν ἢ βλέπειν πλὴν 15
 3 τούτου δυνάμενος. ὅταν γὰρ ἔρως οὔτινοσοῦν κατάσχη ψυχὴν, πάντων
 ἀφέλκει βιαίως αὐτὴν καὶ τῶν ἄγαν σπουδαίων, καὶ φέρει πρὸς τὸ ποθού-
 μενον οὐκ ἀνανεύουσιν, οὐ πόνον οὐ κάματον οὐχ ὕβριν λογιζομένην. πάν-
 τα γὰρ δουλεύει προθύμως τῇ ἐπιθυμίᾳ, ἐκουσίως τυραννούμενα καὶ τὸν
 ζυγὸν τῆς ὑποταγῆς ἀσμενίζοντα, ἐθελουσίῳ καὶ αὐτοκελεύστῳ ἀνάγκῃ. 20
 4 Ἐπεὶ οὖν ἐπέταπτεν αὕτη τὴν ἀποδημίαν καὶ οὐκ ἦν ἀντειπεῖν οὕτως κε-
 λευούσῃ τυραννικῶς, λαβόμενος τῶν παίδων — ἔτι δὲ ἦσαν νήπιοι κομι-
 δῆ — προσάγω τῇ μητρὶ, καὶ τὸν μὲν ἐπιδίδωμι αὐτῇ, τὸν δὲ κατέχω
 παρ' ἑμαντῶ· καὶ τὸ δόξαν εἶπον καίως οὐ μεταπεισθήσομαι διεβεβαιωσά-
 21 μην ἐμβριθῶς. ἡ δέ, καὶ πρότερον οὐκ ἀντιλέγειν πεπαιδευμένη, καὶ τότε 25
 τὸ πρόσωπόν μου ἀλλοτριῶς πρὸς παράκλησιν ἔχον ὀρῶσα, καίτοι τὴν

βίαν οὐ φέρουσα οὐδὲ κατέχουσα τῶν δακρύων, ἐπιτρέπει τὴν ὁδόν, ἀνάγκη
 μᾶλλον εἶξασα ἢ συναινέσασα προαιρέσει τῷ ἔργῳ. τὴν γὰρ κρίσιν ἀνένδο-
 τον βλέπουσα καὶ τὴν ὁδύνην τοῦ χωρισμοῦ λογιζομένη, τοῦ καθ' ἑαυτὴν
 ἀμελήσασα λυπηροῦ, τὸ ἐμοὶ κεχαρισμένον ἐσκόπει, ἠττάσθαι θέλουσα ἐν
 5 οἷς καὶ βουλομένη νικᾶν οὐκ ἠδύνατο. ἴστε δὲ ὅσον ἐστὶ διάζευξις τῶν 5
 ἅπαξ ἐνωθέντων νομίμῳ συναφείᾳ γάμου καὶ γενομένων σῶμα ἐν ἀπορρή-
 τῳ τοῦ ζεύξαντος οἰκονομίας, ὅτι ὄν ποιεῖ μάχαιρα πόνον τέμνουσα σῶμα,
 τοῦτον ποιεῖ τῶν εἰς σάρκα μίαν γενομένων διάζευξις. ἐγὼ δὲ τότε τὴν
 δύναμιν τῆς ἐπιθυμίας ἐθαύμασα, ὅτε εἶδον αὐτὴν καὶ φύσιν καὶ χρονίαν
 10 σχέσιν νικήσασαν. πόση γὰρ τις ἦν, ἀφ' ὧν ἔλυσε δεσμοὺς ἀλύτους ἐστοχα-
 ζόμην, οὗς μόνος οἶδε διαλύειν θάνατος τῇ ἀναισθησίᾳ παρέχων τὸ ἄλυπον·
 αἰσθησις δὲ τοῖς ζῶσι ποιεῖ τέως τὴν ὁδύνην ἀφόρητον, συνηθείας ὑπο-
 μιμνήσκουσα καὶ διαθέσεως, ἣν μὴ μείζονος ἐπιθυμία καλοῦ τῆς προτέρας
 ἀθρόως ἀμβλύνη τὰ κέντρα.

15 Αὕτη με τῆς ἡσυχίας ἐποίησεν ἐραστήν καὶ πρὸς τὴν ποθουμένην ὠδή- 6
 γησεν ἐρημίαν καὶ μέχρι πολλοῦ παρεσκεύασε διαιτηθῆναι ἠδέως, γαλή-
 νης ἀπολαύοντα πολλῆς καὶ οὐρίῳ πνεύματι πρὸς τὸν σκοπὸν εὐθυνόμε-
 νον, ἕως ἢ πόθεν οὐκ οἶδα καὶ πῶς ἐπεισπελάσασα καταιγὶς τὴν ζάλην
 ἤγειρεν ἐκείνην, ἣτις τὰς μυριοφόρους ὀλκάδας τῶν ἁγίων ἐχείμασε σω-
 20 μάτων. ἐχείμασεν ἀλλ' οὐ κατέδυσσε, συνέτριψεν ἀλλ' οὐκ ἐζημίωσέ τι τῶν
 ἀγωγίμων· πάντα γὰρ τὸν φόρτον τῆς ἐμπορίας μεθ' ἑαυτῶν οἱ κυβερνή-
 ται λαβόντες πρύμναν πρὸς οὐρανὸν ἐκ πελάγους ἀνεκρούσαντο, τὰς δια-
 λυθείσας σανίδας καταλιπόντες τοῖς πειραταῖς.

Ἐκαὶ τίς ἄρα λόγος τῆς ἀναιρέσεως; ἔφασαν ἐκεῖνοι, ἑκαὶ πῶς οἱ δου- 7
 25 λεύοντες ἀμέμπτως θεῷ παρεδόθησαν τοῖς ἀσεβέσιν εἰς ἀπώλειαν, παί-

- γνιον βαρβαρικῆς γενόμενοι χειρός, καὶ ἤργησε τῆς προνοίας ἢ δύνα-
 μεις, ἐπὶ τῷ τοιούτῳ σιωπήσασα δράματι, οὔτε κωλύσασα, δυναμένη, τὴν
 ἔφοδον οὔτε ἀορασίᾳ τοὺς ὠμοθύμους παραγενομένους πατάξασα οὔτε
 ξηράνας τὰς ἀνόμους κατὰ τῶν ὀσίων ἀνατεινομένας δεξιὰς, ὡς πολλάκις
 8 ἐπὶ τῶν μακαρίων αἱ γραφαὶ γεγενῆσθαι διαγορεύουσι; καὶ γὰρ οἱ τῷ 5
 Ἐζεκία ἐπιστρατεύσαντες ἀδίκως ποτὲ Βαβυλώνιοι ἀπεστράφησαν ἄπρα-
 κτοι, οὔτε δυνηθέντες ἀδικῆσαι τοὺς πορθουμένους καὶ προσαποβαλόν-
 τες πολλοὺς τῆς οἰκείας δυνάμεως, πανστρατὶ κοιμηθέντες ὀλόκληροι
 καὶ ὀλίγος κομιδῆ τῶν ζώντων ἀριθμὸς εὐρεθέντες πρωί, ἑκατὸν ὀγδοή-
 κοντα πέντε χιλιάδες πῶς ἀνηρέθησαν ἢ τίς ὁ ἀνελὼν οὐκ ἔχοντες εἰπεῖν. 10
 ἑνὸς γὰρ ἐν μιᾷ νυκτὶ ἔργον ἀγγέλου ὁ τοσοῦτος ἡσυχῆ γέγονε φόνος, καὶ
 ἔκειντο καθεύδειν νομιζόμενοι σχέδιοι, ὀπλισμένοι νεκροί, οὔτε πληγὴν
 ἔχοντες ξίφους καὶ τὰς ψυχὰς σεσυλημένοι, θανόντες ἀληθῶς καὶ ἴχνος
 οὐκ ἔχοντες ἀναιρέσεως, ἄπορον ποιήσαντες τοῖς οἰκείοις ἐπὶ πολὺ τὸ
 συμβάν. ἔνυττε γὰρ ἕκαστος διωπνίζων τὸν πέλας καὶ ἦν οὗτος ἀκίνητος, 15
 ἐκάλει καὶ ἔμενεν ἄφωνος, ἠρεῦνα τὸ σῶμα καὶ ἦν τοῦτο ἄτρωτον, ἐν ταῖς
 ὀρίσιν ἐζήτει τὸ πνεῦμα καὶ τοῦτο ἦν ἔρημον τοῦ ζητουμένου, ἕως ἐπιλάμ-
 ψας ἥλιος πρωὶ τὸ πάθος ἠρμήνευσε, τῷ χρώματι τῶν ἀνηρημένων δείξας
 τοῦ θανάτου τὰ σύμβολα.
- 9 Καὶ οἱ τῷ Ἐλισσαίῳ δὲ πάλιν ἐπελθόντες Ἀσσύριοι καὶ ζητοῦντες πρὸς 20
 φόνον τὸν ἅγιον, καὶ οἱ τῷ Λῶτ ἐπιστάντες κατὰ τῶν ἀγγέλων τῇ οἰκίᾳ
 Σοδομίται ἐπατάχθησαν ἀορασίᾳ, χλεύη παραδοθέντες τοῖς ζητουμένοις
 καὶ παίγνιον, εἶπερ ἀδικεῖν ἐβούλοντο. οἱ μὲν γὰρ παραλυθέντες ἐζήτουν
 ψηλαφητὴ τὴν θύραν, οἱ δὲ οὐκ ἤδειςαν ποῖ χωροῦσιν ἀγόμενοι, ἐγγὺς
 ἔχοντες τὸ ζητούμενον καὶ πελάσαι τούτῳ ὅπως οὐκ ἔχοντες, ἀρρώστων 25

δίκην καὶ ἠκρωτηριασμένων, ἀργὴν περικείμενοι παντευχίαν, ὥσπερ ἢ τὴν δύναμιν ἢ τὰ πρὸς τὴν πολεμικὴν ἐνέργειαν μέλη λελωβημένοι, τῆς στρατηγούσης τούτων ὄψεως εἴτε θανούσης παντελῶς εἴτε καθευδούσης ὕπνον βαθύν. ἐνὶ γούν ἀόπλω εἶπετο αἰχμάλωτος τοσαύτη πολεμίων πληθύς, 5 κρημνοῖς καὶ φάραγξιν ἀφανισθῆναι δυναμένη εὐκόλως, εἰ τοῦτο εἶχεν ἢ τοῦ ἄγοντος γνώμη καὶ πρόθεσις, τότε σωθεῖσα ὅτε τὴν ὄψιν κηδεμονία τοῦ προφήτου ἀπέλαβεν, ὁδὸν ἰδεῖν δυνηθεῖσα φέρουσαν πρὸς τὴν οἰκείαν πατρίδα.

Ἄλλοτε βασιλέως ἀσεβοῦς κατὰ προφήτου τὴν παρανομίαν ἐλέγχοντος 10 θυμουμένου καὶ τὴν δεξιὰν κατ' αὐτοῦ ὀπλισμένην ἐπάραντος, ἀνετάθη μὲν ξιφηφόρος ἢ χεὶρ πρὸς ἔλεγχον φονικῆς προαιρέσεως, ἔμεινε δὲ ξηρὰ ἐν μετεώρῳ τῷ σχήματι, καθάπερ ἀνδριάντος οὐ πεφυκνῦια πρὸς ἄλλο μεταρρυθμίζεσθαι σχῆμα ἢ ὅπερ ἐξ ἀρχῆς χυθεῖσα παρὰ τοῦ τεχνίτου ἐδέξατο, ἵνα μὴ πάθῃ προφητικὸν σῶμα ἅπερ ἢ ἄδικος χεὶρ ἔμελλε δοῦν 15 ὑπηρετοῦσα παρανόμῳ θυμῷ. πῶς οὖν οἱ νῦν θανόντες ἔθανον ἀβοήθητοι, καὶ ἢ τῶν ἀνελόντων γνώμη τὸ ἔργον ἤνυσεν εὐκόλως, οὐδενὸς οὐδαμόθεν ἀπαντήσαντος αὐτοῖς δυσχεροῦς;

Ἐκαὶ τί γὰρ δεῖ νῦν ἔφην κινεῖν τοὺς περὶ τῆς προνοίας λόγους; τίς δὲ 11 καὶ ἱκανὸς πρὸς διάληψιν τῶν τοῦ θεοῦ κριμάτων, ἵνα παραστήσῃ ἐν τοσαύτῃ δυσχερείᾳ πραγμάτων τῆς οἰκονομίας τοῦ δεσπότη τοῦ δίκαιου; 20 ἀτονεῖ πᾶς ἀνθρώπινος λογισμὸς πρὸς τὴν τοιαύτην ἔρευναν καὶ ἀποπίπτει νικώμενος τῷ ἀπείρῳ τῆς καταλήψεως, οὐχ εὐρίσκων αἰτίαν εὐλογον ἐφαρμόσαι τοῖς γινομένοις. καὶ γὰρ πάλαι πολλὰ γέγονε τοιαῦτα καὶ πέρας 12 ἔλαβε τῶν πονηρῶν ἢ ἐπιβουλή, τῆς δίκης σιωπησάσης τέως τῶν τολμηθέντων τὴν ἐκδίκησιν καὶ ἐπισχούσης τὴν ἄμυναν, ἐπειδὴ πάντως καιρὸς 25

κρίσεως τὴν τούτων ἐκδέχεται ζήτησιν. πῶς γὰρ τὸν Ἄβελ ἐπ' εὐσεβεία
 παρὰ τοῦ θεοῦ μεμαρτυρημένον φθονέσας ἀνεΐλεν ὁ Κάιν, καὶ γονεῖς λυ-
 πήσας οὐπω νεκρὸν θεασαμένους ποτέ, οὔτε εἰδότας πείραν ὅλως θανάτου,
 καὶ θεὸν παροργίσας ἐπὶ πρώτη τολμηθείσῃ σφαγῇ, καὶ ἐν νεαρᾷ κτίσει
 μειώσας ἄρτι τὸ γένος αὔξειν ἀρξάμενον, καὶ οὐδὲ ὡς ἀδελφὸν οἰκτείρας 5
 κοινωνήσαντα γενέσεως καὶ ἀνατροφῆς, οὐδὲ ὡς παραμυθίαν θελήσας
 ἔχειν τῆς ἐρημίας, μόνος μετὰ τῶν φυσάντων μέλλων ἐνδιατρίβειν το-
 σούτῳ πλάτει τῆς γῆς, οὐπω πολλῶν ὄντων ἀνθρώπων καὶ ποιούντων ἐκ
 13 τοῦ πλήθους ἀλλήλοις παραμυθίαν; πῶς δὲ τὸν Ναβουθαὶ λίθοις καταλευ-
 σθήναι ἢ Ἰεζάβελ παρανομοῦσα προσέταξε, μὴ τὴν κτήσιν αὐτῇ τοῦ ἀμ- 10
 πελῶνος παραχωρήσαντα; πῶς δὲ καὶ μιᾷ ῥομφαίᾳ τοῦ Δοῆκ ἔπεσαν ἐξή-
 κοντα πρὸς τοῖς τριακοσίοις ἱερεῖς; ἢ πάλιν ἄπειρον τῶν δικαίων ἐν τῇ
 Ἱερουσαλὴμ πῶς ἀνήρηται πλήθος κρατησάντων πολεμίων τινῶν, θηρίοις
 καὶ οἰωνοῖς εἰς βρῶσιν προκείμενον, οὗς ὁ μελωδὸς ἀποθρηνῶν ἔλεγεν
 „ἔθεντο τὰ θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρα- 15
 νοῦ, τὰς σάρκας τῶν ὀσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς· ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐ-
 14 τῶν ὡσεὶ ὕδωρ κύκλῳ Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων“; πῶς δὲ προ-
 φητῶν ἀπέθανον καὶ ἀποστόλων χοροὶ πρὸς τῶν παρανόμων ἐπιβουλευ-
 θέντες, πρισθέντες, σφαγέντες, καταλευσθέντες ὡμῶς, οὐ μόνον οὐδὲν
 ἄξιον πεπραχότες θανάτου, ἀλλὰ καὶ εὐεργέται τῶν ἀνηρηκότων αἰεὶ γε- 20
 γεννημένοι; ἐῷ λέγειν περὶ τῆς ἀπειροκάκου τῶν νηπίων ἡλικίας, πῶς οἱ
 μὲν ἐπὶ τοῦ Φαραὼ τῷ ποταμίῳ ἀπεπνίγησαν ὕδατι, φόβῳ τῆς ἐπιτραφησο-
 μένης νεότητος καταδικασθέντες τοῦτον τὸν θάνατον, οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ Ἡρώ-
 δου ξίφει διαφθαρέντες οἰκτρῶς, πρὶν γεύσασθαι τῶν ἡδέων τοῦ βίου,

ὀδύνης πειραθέντες θανατικῆς, ἵνα μὴ λάθῃ τραφεῖς ὁ ὑπονοούμενος βασιλεύς. καὶ τούτοις πᾶσιν ἔφησύνχασεν ὁ κριτῆς ἀκώλυτον φέρεσθαι τῶν μαιφόνων ἐάσας τὴν αὐθάδειαν· τὴν γὰρ ἡμέραν τῆς κρίσεως αὐτοῖς ἔστησεν ὄρον τῆς ἀνταποδόσεως τῶν πεπραγμένων, καὶ μακροθυμεῖ τέως,
5 τῶν νόμων τὴν παράβασιν καὶ τὰς εὐθύνας εἰς ἐκεῖνον τηρῶν τὸν καιρόν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὔτε τοῦ παρόντος καιροῦ οὔτε τῆς ἐμῆς δυνάμεως κινεῖν, ὡς προλαβὼν ἔφη, τὰ δόγματα, καὶ χρόνον πολλοῦ καὶ γλώσσης ἱκανῆς χρῆζοντα πρὸς ἐξομαλισμὸν πρέποντα δικαιοσύνη θεοῦ. ἃ δέ με νῦν τὸ πάθος ἐπείγει εἰπεῖν τέως τὸ ἐμόν, ταῦτα λέξω· τάχα τι ῥάων ἔσομαι
10 μικρὸν ἐπικουφισθεῖς τῆς ἀφορήτου ὀδύνης. οὐ φέρω γὰρ τὴν μνήμην ἧς τὸ ἔργον τευθεῖμαι, πῶς οὐκ οἶδα τὴν πείραν ἐνεγκῶν ἧς τὴν ὑπόμνησιν ὀδυνῶσαν ἀναίνομαι. μικροῦ δεῖν καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀχαριστῶ τῶν τύπων ἐκείνων γενομένοις αἰτίοις, πρὸς οὓς ἀφορᾶν αἰεὶ βιαζόμενος διηνεκῶς ἔχω
15 νύττον τὸ πάθος, νύκτωρ μὲν τοῖς ἐνυπνίοις, μεθ' ἡμέραν δὲ τοῖς λογισμοῖς ἀνιώμενος ἀνίαν πικράν. οὔτε γὰρ καθεύδων ἀμέριμνον ἔχω τὸν ὕπνον, ὡς πολλοὶ τῶν μεθημερινῶν φροντίδων ἀνιέμενοι τῷ κάρῳ τοῦ ὕπνου· καὶ τότε δὲ μέ τις ταράσσει φαντασία τῶν τετελεσμένων καὶ τὰ εἰδῶλα παραφαίνει νεοσφαγῆ καὶ σπαίροντα ὡς ἐπὶ νεαρῷ πάθει, πάλιν τὸ ἄλγος καινίζοντα.

Ἀναγκαῖον δὲ τῆς ἀκολουθίας διδούσης καιρὸν τοῦ λόγου τὸν βίον πρό-
20 τερον διηγήσασθαι τῶν ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις ἀγίων καὶ τὴν ζωὴν εἰπεῖν τῶν ἐπελθόντων βαρβάρων, ἵν' ἔχῃ τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας τὴν ἁρμονίαν ἀκόλουθον, οὐδενὸς παραλελειμμένου τῶν εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν τοῖς φιλομαθέσιν ὀφειλόντων. οἶδε γὰρ λυπεῖν σιωπηθὲν τὸ γνωσθῆναι σπουδαζό-

μενον, ὡς ἂν ἀποτυχία ποθουμένου πράγματος θλίβον αἰεί, ἕως ἂν πληροφορήση τὴν ἐπιθυμίαν γνωσθέν.

- 3 Τὸ μὲν οὖν εἰρημένον ἔθνος τὴν ἀπὸ Ἀραβίας μέχρις Αἰγύπτου θαλάσση Ἐρυθρᾷ καὶ Ἰορδάνῃ ποταμῶ παρατεταμένην νέμεται ἔρημον, οὐ τέχνην οὐκ ἐμπορίαν οὐ γεωργίαν ἐπιτηδεῦόν ποτε, μόνην δὲ τὴν μάχαιραν ἔχον 5 τῆς τροφῆς ὑπόθεσιν· ἢ γὰρ ἀγρεύοντες τὰ τῆς ἐρήμου ζῶα διαζῶσι σαροκοφαγοῦντες, ἢ τοὺς παρατυγχάνοντας αἷς ἐφεδρεύουσιν ὁδοῖς ληζόμενοι τὴν ἀναγκαίαν χρεῖαν ἑαυτοῖς ἀνύουσιν ὀπωσοῦν, ὅταν δὲ ἀμφοτέρων ἀπορία σπανίση τούτοις τὰ ἐπιτήδεια, τότε τοῖς ὑποζυγίοις — κάμηλοι δὲ εἰσι δρομάδες — πρὸς ἐδωδὴν κατακέχρηται, θηριώδη καὶ αἰμοβόρον 10 ζῶντες βίον, κατὰ συγγενείας ἢ συσκηνίας μίαν σφάζοντες, καὶ θέρμη πρὸς ὀλίγη σαρκῶν χαννοῦντες τὸ εὔτονον, ὡς μόνον εἶκειν μὴ πρὸς πολλὴν βίαν ἔλκουσι τοῖς ὁδοῦσιν, ὡς εἰπεῖν, τρέφονται κυνικῶς, θεὸν οὐκ εἰδότες οὐ νοητὸν οὐ χειρότενκτον, ἄστρω δὲ τῷ πρωινῷ προσκνυνοῦντες καὶ θύοντες ἀνατέλλοντι τῶν λαφύρων τὰ δόκιμα, ὅταν ἐξ ἐφόδου ληστρικῆς αὐτοῖς 15 2 περιγένηται τι πρὸς σφαγὴν ἐπιτήδειον. παῖδας δὲ μάλιστα προσφέρειν σπουδάζουσιν ὥρα καὶ ἡλικίας ἀκμῇ διαφέροντας, ἐπὶ λίθων συμπεφορημένων περὶ τὸν ὄρθρον τούτους ἱερεύοντες. ὃ με καὶ λίαν, ὦ φίλοι, ὀδυνᾷ καὶ ταράττει, μὴ πως τοῖς ἀνόμοις ἢ μορφῇ τοῦ παιδὸς πρὸς τὴν νενομισμένην ἀσέβειαν ἔχουσά τι λίχνον καὶ ἐπαγωγὸν γένηται χρήσιμος πρὸς 20 τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, καὶ ἀγνῆς σῶμα ψυχῆς ὑπὲρ τῶν ἀκαθάρτων ἀνενεχθῆ τοῖς παλαμναίοις ἱερεῖον δαίμοσι, λύτρον αὐτοῖς καὶ καθάρσιον, ὡς δοκοῦσιν, ἐσόμενον, ἀνθρωποθυτεῖν ἀφειδῶς εἰθισμένοις καὶ οἴκτον οὐκ εἰδόσι 3 λαβεῖν τῶν ἀναιρουμένων παίδων, κἂν σειρήνια θρηνωδοῦσι δεόμενοι. ἦν δ' οὔτοι μὴ παρῶσι, κάμηλον λευκὴν τῷ χρώματι καὶ ἄμωμον ἐπὶ γονά- 25

των κατακλίναντες περιέρχονται τρίτῳ κύκλῳ κειμένην παμπληθεὶ δο-
λιχεύοντες. ἐξάρχει δέ τις καὶ τῆς περιόδου καὶ ὥδῆς τῆς εἰς τὸ ἄστρον αὐ-
τοῖς πεποιημένης ἢ τῶν βασιλευόντων ἢ τῶν ἡλικία γήρους σεμννομένων
ἱερέων, ὃς μετὰ τὴν τρίτην περίοδον, οὐπω τῆς ὥδῆς παυσάμενου τοῦ
5 πλήθους, ἔτι δὲ ἐπὶ γλώσσης τὸ ἀκροτελεύτιον τοῦ ἐφυμνίου φέροντος,
σπασάμενος τὸ ξίφος εὐτόνως παίει κατὰ τοῦ τένοντος καὶ πρῶτος μετὰ
σπουδῆς τοῦ αἵματος ἀπογεύεται. καὶ οὕτως προσδραμόντες οἱ λοιποὶ
ταῖς μαχαίραις οἱ μὲν σὺν ταῖς θριξὶ μέρος τι βραχὺ τῆς δορᾶς ἀποτέμνου-
σιν, οἱ δὲ τὸ ἐπιτυχὸν ἀρπάζοντες τῶν σαρκῶν ἀποκόπτουσιν, οἱ δὲ μέχρι
10 σπλάγχχνων χωροῦσι καὶ ἐγκάτων, οὐδὲν τῆς θυσίας καταλιμπάνοντες
ἀκατέργαστον ὃ δυνήσεται λοιπὸν ποτε ὀφθῆναι φαίνονται τῷ ἡλίῳ· οὔτε
γὰρ ὀστέων καὶ μυελῶν ἀπέχονται, νικῶντες παραμονῇ τὴν κραταιότητα
καὶ σχολῇ περιγινόμενοι τῆς ἀντιτυπίας. οὗτος μὲν οὖν τοῖς βαρβάροις 4
βίου καὶ θρησκείας ὁ νόμος, καὶ οὕτως ἐμβιοτεύοντες τῇ ἐρημίᾳ τόπους ἐκ
15 τόπων ἀμείβουσιν, ἐκεῖ τὰς παρεμβολὰς ποιούμενοι ὅπου δ' ἂν χιλὸν εὐπο-
ρον ἢ τοῖς κτήνεσιν καὶ ὕδωρ εὐρεῖν δαψιλές. ὀλίγους δὲ τόπους τῆς ἐρη-
μίας οἱ τὸν μοναχικὸν μετερχόμενοι βίον ἐπιλεξάμενοι, ἔνθα τὴν ἀνάγκην
τοῦ σώματός ἐστιν ὅπως οὖν ἐκπληρῶσαι τῇ τοῦ ὕδατος εὐπορίᾳ, οἱ μὲν
καλύβας πηξάμενοι, οἱ δὲ σπηλαίοις καὶ ἄντροις διαζῶσιν ἐμβιοτεύοντες,
20 ὀλίγοι μὲν τὴν ἐκ πυρῶν εἰδότες τροφήν, ὅσοι τῆς ἐρημίας τὸ ἄγονον ἐπι-
μελείᾳ πρὸς σίτου γένεσιν βιάσασθαι δύνανται, σκαλίδι μικρᾷ βραχεῖαν
καὶ λυπηρὰν ἐργαζόμενοι γῆν, καὶ ὄσσην ἢ πρὸς τὸ ζῆν ἐνδεῶς ἀναγκάζει
χρεία· οἱ δὲ πολλοὶ λαχάνων ὠμῶν καὶ ἀκροδρῶν στοιχοῦσι διαίτη, τρά-
πεζαν ἀκαρῦκευτον ἀγαπῶντες καὶ ἄτεχνον, μακρὰ χαίρειν εἰπόντες ὄψαρ-
25 τυτῶν καὶ σιτοποιῶν περιεργίαις, ἵνα μήτε πολὺν καιρὸν τῇ τοῦ σώματος

σχολάζοντες θεραπεία τῆς ἀναγκαιοτέρας ἀμελῶσι προσεδρίας, ἀλλὰ καθαρῶ τῶ νῶ τὸ θεῖον θρησκευέωσι καὶ νηφαλίῳ, σαρκῶν κραιπάλη τὸν λογισμὸν οὐ βαρούμενοι, οὐδὲ ζωμαρίων κνίση τὴν τῆς γαστροῦς κολακεύοντες ἡδονήν.

- 5 Τοσοῦτον γὰρ ἴσχυσε νῦν ἡ ἀπληστος λαιμαργία, ὡς καὶ ὄψει καὶ ὄσφρη- 5
σει καὶ γεύσει λειτουργεῖν ἀναγκάζειν τῇ ἐπιθυμίᾳ, τοῖς παρατρίμμασι τῶν
χυλῶν εἰς ἀτμῶν καὶ χρωμάτων καὶ ποιότητων διαφορὰς ποικίλλοντας τῆς
ἡδονῆς τὰ ὑπεκκαύματα. οὐ γὰρ ἤρκεσε τοῖς λίχνους τῶν ἀνθρώπων τὸ ἐν
τῇ γεύσει διάφορον οὐδὲ τῆς κνίσης τῶν ὄψων τὸ ἐξηλλαγμένον, ἂν μὴ καὶ
τῶν χρωμάτων τὸ ποικίλον ἐν τοῖς ζωμοῖς πρὸς ἔφεσιν ἐρεθίση τὴν ὄρεξιν, 10
ξανθότητι καὶ λευκότητι καὶ τῇ τοῦ μέλανος ὑδαρεστέρα χροῖα πρὸ τῆς
6 γεύσεως ἐστιῶντα τὴν ὄρασιν. ἵνα γὰρ εὐφραίνηται μὲν ἡ ὄσφρησις, δεῖ
τοῖς ζωμοῖς ἐμμεμεῖχθαι τῶν ἀρωμάτων τὰ εὐωδέστατα, ἵνα δὲ πάλιν ὁ
λαιμὸς ἔχη τὸ τερπνόν, δεῖ κεκροᾶσθαι πρὸς τὸ ἡδὺ τῶν γλυκέων καὶ δρι-
μέων, στυφῶν τε καὶ ἀλμυρῶν τὰς ποιότητας. χορὴ δὲ καὶ τὴν ὄψιν μὴ 15
ἀμοιρεῖν τῆς ἀπολαύσεως· διὰ τοῦτο κνήκοι καὶ ὄρουζαι, κρόκοι τε καὶ
καρύων χυμοειδεῖς ἐπιχύσεις καὶ ἄλλαι χροῖσμάτων παμπληθεῖς διαφοραὶ
ζωγραφικαῖς μίξεσι τὴν βαφὴν ἀρτύουσι τοῦ ἐδέσματος, ὅπως ἐκ πάντων
ἡ δέσποινα γαστήρ ὠμολογημένον ἔχη τὸ ἀκριβὲς τῆς σκευασίας, ὥσπερ
κριταῖς ἐμπείροις πεισθεῖσα ταῖς εἰρημέναις αἰσθήσεσι δοκιμάζειν ἐπι- 20
σταμέναις καλῶς τὰ κατ' αὐτὰς αἰσθητά.
- 7 Ἀλλ' οὐ τοιαύτη τῶν εἰρημένων ἡ ἀγωγή οὐδὲ πρὸς τὸ ἀβρὸν τῆς διαίτης
ἐπτοημένη· οὐ μόνον γὰρ τῇ ποιότητι τῶν ἡδέων ἀπετάξαντο, χλευάσαντες
τὸ περιττὸν τῆς χρείας ὡς μάταιον καὶ ἀνόνητον, ἀλλὰ καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦ
περιόντος πρὸς τὴν ποσότητα τὸ φιλότιμον ἐκτείνουσι τῆς ἐγκρατείας, το- 25

σοῦτον ὅσον μὴ ἀποθανεῖν παρὰ γνώμην τοῦ ζωοπλάστου τρεφόμενοι καὶ
 ζημιωθῆναι μισθοὺς τῆς ἐν τῇ ζωῇ τῶν καλῶν ἐργασίας. οὕτως οὖν οἱ μὲν
 τῇ κυριακῇ ἀπτονται τροφῆς, τὸ ἑβδομαδικὸν διάστημα παρατρέχοντες
 ἄσιτοι, οἱ δὲ μεσολαβοῦσι τὸν χρόνον δις τῆς ἑβδομάδος παρατιθέμενοι
 5 τράπεζαν, οἱ δὲ σιτοῦνται παρὰ μίαν ἡμέραν, δεικνύντες διὰ τῆς ἐνδεχομέ-
 νης σπουδῆς ὡς ἀγαπῶσι μὲν τὸ ἀπροσδεῆς καὶ ἄσιτον, πείθονται δὲ τοῖς
 νόμοις τῆς φύσεως, καμπτόμενοι μόλις τῇ ἀνάγκῃ τοῦ σώματος καὶ τότε
 πρὸς τὴν τοιαύτην καταβαίνοντες χρεῖαν, ὅτε τὴν δύναμιν τοῦ ζώου κατα-
 μάθωσι παντελῶς ἀσθενήσασαν καὶ μηκέτι ὑπουργοῦσαν πρὸς τοὺς ἐπι-
 10 βάλλοντας πόνους τῇ ἀρετῇ. τοσοῦτος γὰρ ἐκάστῳ ζῆλος τῆς ἀγγελικῆς
 ἐντέτηκε πολιτείας, ὡς μιμεῖσθαι τὸ ἀπροσδεῆς τῇ ὀλιγαρκίᾳ ἐθέλειν καὶ
 νικᾶν τῆς φύσεως φιλονικεῖν τὸ ἐλάττωμα τῷ τῆς προθυμίας πλεονεκτή-
 ματι.

Οὐ γὰρ πολιτεύεται παρ' αὐτοῖς καίσαρος νόμισμα, ἐπεὶ μηδὲ πρᾶσιν 8
 15 ἴσασι καὶ ἀγορασίαν. ἕκαστος γὰρ ἐκάστῳ προῖκα παρέχει τὸ χρήσιμον,
 ἀντιλαμβάνων οὗ λείπεται, λαχάνων δὲ καὶ ἀκροδρύων καρπὸς καὶ σπά-
 νιος ἄρτος ἢ εἰς ἀλλήλους γίνεται φιλοτιμία, τῷ παρόντι καὶ ὑπάρχοντι
 δεικνύσα τῆς ἀγάπης τὰ σύμβολα. ταύτην γὰρ οὐχ ὕλης διαφορὰ διαθέσεως
 δὲ παρίστησι μεγαλοψυχία, τὸ δαψιλὲς τῆς γνώμης καὶ ἐν τοῖς μικροῖς δώ-
 20 ροῖς ἀριδῆλως ἐμφαίνουσα. ἀλλ' οὐδὲ φθόνος ὁ μάλιστα ταῖς προκοπαῖς 9
 παρακολουθεῖν εἰωθὼς ἔσχεν ἐκεῖ χώραν ποτέ, οὐδὲ τὸν ἕλαττον ἐν τοῖς
 καλοῖς εὐδοκιμοῦντα ἢ τοῦ μᾶλλον διαλάμποντος πρὸς βασκανίαν ἐκίνησεν
 ὑπεροχή, ὡς μηδὲ τοῦτον κατ' ἐκείνου πρὸς ἔπαρσιν ἐφύσησεν ἀλαζονεία,
 μέγα φρονεῖν ἐπὶ τοῖς κατορθώμασιν ἀπατήσασα. καὶ γὰρ ὁ ὑπερέχων ἐν
 25 τοῖς τῆς ἀρετῆς πλεονεκτήμασι δυνάμει θεοῦ ἢ πόνοις οἰκείοις τὸ πᾶν
 ἐπιγράφων ἐμετρίαζεν ἐκῶν, ὡς οὐκ αὐτουργὸς τῶν καλῶν ἀλλ' ὄργανον
 τῆς ἐνεργούσης χάριτος, καὶ ὁ ἐλαττούμενος ἐν τούτοις διὰ σωματικὴν
 ἴσως ἀσθένειαν καὶ ἄκων ἐταπεινοῦτο, ἑαθυμία γνώμης οὐχὶ δὲ φύσεως
 ἀσθενεία τὴν ἀδυναμίαν λογιζόμενος.

- 10 Οὕτως οὖν ἄλλος ἄλλον καὶ πάντες ἀπάντων εἰσὶ μετριώτεροι, οὐκ ἐν φρονήματι τὴν ὑπεροχὴν ἕκαστος ἔχειν ἀλλ' ἐν λαμπρῷ βίῳ σπουδάζοντες. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὴν οἰκουμένην φυγόντες οἰκοῦσι τὴν ἔρημον, θεῶ τὰ κατορθώματα δεικνύντες, παρ' οὗ καὶ τῶν πόνων ἢ ἀμοιβὴ τοῖς ἐργαζομένοις ἐλπίζεται, καὶ οὐκ ἀνθρώποις τὰς κατὰ θεὸν πράξεις ἐμφανίζοντες, ὧν ὁ ἔπαινος καὶ τῆ προθυμίας καὶ τοῖς μισθοῖς λυμαίνεσθαι πέφυκεν, τὴν μὲν χαννῶν τῆ ἀπονοία πρὸς ἀμέλειαν, τοὺς δὲ ἐλαττῶν τῆ ἀπάτη τῆς εὐφημίας. ὁ γὰρ δόξαν ἀνθρωπίνην ἐφ' οἷς πράττει ζητῶν, λαβῶν ὃν ἐζήτει μισθόν, τοῦ ὄντως μισθοῦ ἐκπέπτωκεν, ἄλλον οὐκέτι προσδοκῶν, ὃν ἦν εὐλόγως ἀπαιτεῖν παρ' ὃν ἐκαρπώσατο καὶ ὧ πέπρακε τοὺς ἀτρώτους πόνους, ἥττων δόξης γενόμενος ἀνθρωπίνης καὶ δόξης αἰωνίας καὶ ἀληθοῦς στερηθεὶς.
- 11 Οἰκοῦσι δὲ οὐ πλησίον ἀλλήλων, ἀλλ' ἱκανῶ εἴργονται ταῖς οἰκίσεσι διαστήματι εἴκοσί πον καὶ πλείω ἄλλος ἄλλον σταδίου ἀπέχοντες, οὔτε κατὰ μισανθρωπίαν ἢ θηριωδίαν — πῶς γὰρ οἱ πρὸς ἀλλήλους οὕτως διακείμενοι, ὡς εἴρηται; — ἀλλ' ἐν ἡσυχία πολλῇ τὰ ἡθῆ πρὸς τὸ ἀρέσκον θεῶ παιδαγωγεῖν ἐθέλοντες καὶ τὰς πρὸς τὸ θεῖον ὁμιλίας ποιεῖσθαι ἀπερισπαστῶς σπουδάζοντες, ὅπερ ἐν ὄχλῳ καὶ συγχύσει κατορθωθῆναι ἢ δυσχερὲς ἢ ἀμήχανον, τοῦ τῶν γειτονευόντων θοροῦ βου τῆς συντόνου προσεδρίας ἀποσπῶντος τὸν λογισμὸν καὶ ἐφ' ἃ μὴ δεῖ ῥέμβεσθαι παρασκευάζοντος, τοῖς τέρπουσι μᾶλλον ἢ τοῖς συμφέρουσι συναρπάζεσθαι
- 12 ἐξ ἔθους εἰωθότα μακροῦ. ταῖς δὲ κυριακαῖς εἰς ἐκκλησίαν φοιτῶσι συναγόμενοι καὶ ἀλλήλοις δι' ἑβδομάδος συνεσόμενοι συνέρχονται, ἵνα μὴ πάλιν ὁ παντελὴς χωρισμὸς τῷ χρόνῳ διακόψη τῆς ὁμονοίας τὸν σύνδεσμον, λήθην ποιήσας κατ' ὀλίγον τῶν πρὸς ἀλλήλους καθηκόντων δικαίων. οἶδε γὰρ ἡ ἐπιτεταμένη μόνωσις ἀγριαίνειν τὸ ἡθος, ἀπομανθάνον τῆ μακροῦ συνηθεία τὸ ἀγελαῖον τῆς ἀγάπης καὶ σύννομον. κοινωνοῦσί τε οὖν τῶν θεῶν μυστηρίων καὶ ἐστιῶσιν ἀλλήλους γυμνασία τῶν καθηκόντων λο-

γίων καὶ ἀλείφουσιν ἠθικαῖς παραινέσεσι. τούτων γὰρ μάλιστα χρήζει πρὸς
 τοὺς ἀγῶνας ὁ ἐνάρετος βίος, τὰς τῶν ἀντιπάλων τέχνας λανθανούσας
 δημοσιεύων πρὸς τὸ μὴ ἀλῶναι τούτοις τινὰ τῆς πάλης ἀγνοοῦντα τὴν
 μέθοδον· οἷς γὰρ αἱ ὕλαι τῶν πραγμάτων οὐ πάρεισι, τούτοις ἀργεῖ μὲν
 5 πρὸς ἐνέργειαν ἢ ἁμαρτία, πᾶς δὲ ὁ πόλεμος ἐν διανοίᾳ συνίσταται, ἐνθα
 καὶ εὐκόλος καὶ ἄδηλος τοῖς τὰ ἔξω ὁρῶσιν ὁ θάνατος, ἀμάρτυρος ἐν
 συγκαταθέσεσι τῆς προαιρέσεως συνιστάμενος. διὰ τοῦτο τοὺς ἀπείρους
 καὶ ἄρτι τῶν παλαισμάτων ἀρχομένους παιδοτριβοῦντες οἱ πρὸς τὸν ἀγῶνα
 γεγυμνασμένοι, ἐγκρατεία μὲν ἐστάναι πρὸς τὸ τῆς γαστριμαργίας πάθος
 10 συμβουλεύουσι. τοῦτο γὰρ ἀκροβολίζεται πρὸς τὴν ψυχὴν, διερεθίζον τὸ
 τῆς λαγνείας μανιῶδες οἴστρημα, τὰς πλευρὰς δοκιμάζον τῶν ἔτι κονιζο-
 μένων, εἰ ἔτι ἐστήκασιν ἐν τῷ σκάμματι τὰς ἰγνύας παγίως ἐρείσαντες ἢ
 εἰ εἰσὶν εὐζωστοί, μέσα ταχέως διδόντες τοῖς ἀντιπάλοις. ὁ γὰρ ἠδονῆ 13
 βρωμάτων ἐνδεδωκῶς εὐκαταγώνιστος τῷ ὑπογαστρίῳ δέδεικται πάθει,
 15 τῆ τοῦ ἐλάττονος ἥττη τὸ μεῖζον ἐγγνώμενος πτώμα. καὶ ταῦτα μὲν παρ-
 αινουῦσι τοῖς ἔτι τὰ τῶν παιδῶν ἀγωνιζομένοις οἱ προβεβηκότες καὶ χρόνῳ
 πολλῶ καὶ ἀσκήσει ἐν πείρᾳ τῆς ἀθλήσεως γενόμενοι, ὅπως τε τὰ τοιαῦτα
 λύεται τῶν ἀνταγωνιστῶν ἄμματα εἰδότες σαφῶς. ἑαυτοῖς δὲ καὶ ἀλλήλοις
 οἱ τελειότεροι κενοδοξίαν καὶ ὑπερηφανίαν ἀπαγορεύουσιν, ὥσπερ ὑφάλους
 20 πέτρας λιμένος πλησίον ταύτας φυλάσσεσθαι συμβουλεύοντες, μετὰ τὸν
 πολὺν τοῦ πλοῦ κάματον καὶ τὴν τῶν κυμάτων μάχην εἰς ἔσχατον φερού-
 σας καὶ ὀλέθριον κίνδυνον τοὺς ἐν ταῖς τῶν παρθῶν τρικυμίαις καὶ ζάλαις
 τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν οὐ ναυαγήσαντας.

Ὡσπερ γὰρ οἱ ἐν τοῖς πελαγίοις χειμῶσι διὰ τὴν ἐπαλληλίαν τῶν κυ- 14
 25 μάτων καὶ τὴν τῶν πνευμάτων ἐπήρειαν ἐγρηγορέναι καὶ νήφειν ἀναγκά-
 ζονται πλησίον ὄντας τοὺς κινδύνους φοβούμενοι, περὶ δὲ τοὺς λιμένας

ἔστιν ὅτε γαληνιασθέντες κεκρυμμένοι προσπταίουσι τοῖς βράχεσιν, ἀμεριμνία χαννούμενοι λογισμοῦ, τὴν ἐν ταῖς θαλαττίαις ζάλαις οὐκ ἀπολομένην ἐμπορίαν παρ' αὐτὸ τοῦ ὄρου τοῦ στόμιον κενοῦντες ἀθρόον ἅπασαν ὁμοῦ, οὕτως οἱ πρὸς τὰς τῶν πειρασμῶν οὐ καμφθέντες προσβολάς, ἀλλ' ἀσκήσει καὶ καρτερία παρελθόντες ἀβλαβῶς, μετὰ τὴν νίκην πολ- 5
λάκις τῆ τῶν κατορθωμένων ἔξει θαρρήσαντες ἢ κατὰ τῶν ἀμελέστερον διακειῖσθαι δοκούντων ἐπαρθέντες μικρὸν δι' ἀπόνοιαν, δίκην ἀθλητῶν περὶ τοὺς στεφάνους αὐτοὺς καὶ τὰ ἔπαθλα καταπεσόντες πτώμα δυσαναμάχητον καὶ πρὸς διόρθωσιν ἀμήχανον, ἢ πλωτήρων μετὰ τὸ διανῦσαι τὸν μακρὸν καὶ φοβερὸν πλοῦν τὸν φόρτον κενώσαντες καὶ τὸν μετὰ μόχθου 10
κατ' ὀλίγον πεπορισμένον πλοῦτον ὑφ' ἐν ζημιωθέντες ἀκαίρως καὶ μέμψεις ἐπὶ τῆ ζημιά τῆς ῥαθυμίας ἐκδεχόμενοι.

- 15 Κενοδοξία γὰρ ἀποστερεῖ μὲν ἴσως τοὺς μισθοὺς τῶν ἔργων καὶ τὴν ἐργασίαν ποιεῖ τοῖς μοχθοῦσιν ἀνόνητον· ὑπερηφανία δὲ μετὰ τῆς ζημίας φέρει καὶ μέγαν ἐπὶ τῆ περιαντία τὸν κίνδυνον, τὸν συνεργὸν τῶν καλῶν 15
ἀθετοῦσα θεὸν καὶ ἑαυτῇ τῶν κατορθωμάτων ἐπιγράφουσα τὴν δύναμιν. οὕτως οὖν περὶ μὲν ἐκείνων ὁ προφήτης φησὶν ὅτι „ὁ συνάγων τοὺς μισθοὺς συνήγαγεν εἰς ἀπόδεσμον τετροπημένον“ οὕτω ἀποβαλλομένους καὶ ἤδη ἐκρέοντας, οὐ χρονίζοντας ἐν τῷ ἀποδέσμῳ, ἀλλ' ὀξέως τὸν δεσμὸν παρατρέχοντας, πλέον κεχηνυίας τῆς ἐκβαλλούσης ὀπῆς παρὰ τὴν εἰσδεχομένην 20
τὰ βαλλόμενα. τοιαύτη γὰρ ἡ κενοδοξία· συντρέχουσαν ἔχει τῷ κέρδει τὴν ἀπώλειαν, ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ ἀφανίζουσα τῆ σκαιότητι τῆς διαθέσεως τὸ γινόμενον. ὁ δὲ παροιμιαστὴς περὶ τῶν ἄλλων „κύριος“ φησὶν „ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται“, ἐχθρὸν ἀντικαθιστῶν δυσμενῆ τὸν ἠθετημένον τοῖς ἀθετήσασι. 25

- 16 Διὰ τοῦτο τοὺς πολίτας ἐκείνης ἀναλογιζόμενοι τῆς ἐρήμου Μωυσέα καὶ Ἡλίου, τούτων ἀσκοῦνται τὸ ἄτυφον ὧν οἰκοῦσι τὴν χώραν, μιμῆσθαι τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ἠγούμενοι δίκαιον. οὔτε γὰρ Μωυσέα πρὸς ἀλαζονείαν τῆς

ἀρχῆς ἐπῆρε τὸ μέγεθος, οὔτε Ἡλίαν τὸ τῆς θυσίας ἐφύσησε θαῦμα πρὸς
 ἀπόνοιαν, ἔμειναν δὲ τὴν αὐτὴν ἀεὶ φυλάξαντες ἐν παντὶ καιρῷ κατάστασιν,
 οὐδὲ συµμεταβαλόντες τῇ μεταβολῇ τῶν πραγμάτων τὸ φρόνημα. ἐν ταύτῃ
 Μωυσῆς μὲν τὴν Αἰγυπτίων ἀποδιδράσκων ἐπιβουλήν καὶ τὰ τοῦ Ἰόθορ
 5 πρόβατα νέμων, τῆς θαυμαστῆς ἐκείνης ὄψεως γέγονε θεατῆς, τοῦ παμ-
 φάγου πυρὸς τότε μαθὼν τὸ τῆς βάτου φρύγανον εὐτονώτερον καὶ χλόην
 ἰδὼν ἀνθοῦσαν ἐν μέσῃ φλογί. ὕστερον δὲ τὸν λαὸν ἐπανάγων ἐν τούτῳ τῷ
 ὄρει νομοθέτης τότε μὲν μόνου τοῦ Ἰουδαϊκοῦ, νῦν δὲ παντὸς ἔθνους καθ-
 ἴστατο, κατὰ συγγένειαν τῆς φύσεως εἰς ὅλον τὸ γένος διελθούσης τῆς
 10 χάριτος. ἔλαμψαν γὰρ ἐπὶ τῆς λυχνίας τεθέντες οἱ θεσμοὶ τῆς πολιτείας,
 κἂν ἦσαν ὑπὸ τῷ μοδίῳ τῆς λέξεως κεκρυμμένοι πρὸ τῆς σαφηνείας ποτέ.
 ὁ δὲ Ἡλίας ἐνθάδε ἦκε τὴν Ἰεζάβελ φυγὼν καὶ ἐν ταύτῃ καθευδήσας τῇ 17
 γῆ τὸν ὀλυρίτην ἄρτον καὶ τὸν καμψάκην διαναστάς εὔρε τοῦ ὕδατος, τοῦ-
 τό τε τὸ σπήλαιον ὤκησε, μηλωτῇ τὸ σῶμα ἠμφιεσμένος, τῷ ἀρχαίῳ τῶν
 15 προγόνων ἐνδύματι, καὶ εἶδεν ὧδε θεὸν ἐν αὔρα λεπτῇ καὶ φωνῆς ἤκουσε
 θεσπιζούσης τὰ δόξαντα. τῆς δὲ καρτερίας καὶ ὑπομονῆς τῶν ἀνδρῶν τε 18
 λευταῖον καὶ πρῶτον τεκμήριον· ἐκείνην οἰκοῦσι διὰ βίου τὴν ἔρημον ἣν οἱ
 Ἰσραηλῖται παρελθόντες μόνον ἐγόγγυσαν, ἐτοίμην ἐξ οὐρανοῦ σιτούμενοι
 ἀμβροσίαν τροφήν καὶ τῇ τραπέζῃ μεμψάμενοι. ἐκεῖνοι τεσσαράκοντα ἡμε-
 20 ρῶν τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἐπιστατοῦντος οὐκ ἤνεγκαν οὐδὲ ἔγνωσαν δεόντως
 οἰκονομῆσαι τῆς ἐλευθερίας τὸ αὐτεξούσιον, ἀλλ' ἀπέστησαν ταχέως τῇ
 ἀδείᾳ καταχρησάμενοι πρὸς ἀσέβειαν· οὗτοι πάντα τὸν χρόνον ἐμφιλοσο-

φοῦσι τῇ ἐρημίᾳ τῶν ἀναγκαίων σπανίζοντες, ἑαυτοῖς ὄντες τῆς εὐσεβείας διδάσκαλοι.

- 4 Ἄλλ' οὕτω διακειμένοις καὶ οὕτω θεραπεύουσι τὸ θεῖον ἐξαίφνης οὐκ ἐλπισθεῖσα καθάπερ θύελλά ποθεν φάλαγξ ἐπιπίπτει βαρβαρική, καὶ περὶ βαθὺν ὄρθρον, ἄρτι τῶν ἱερῶν παυσάμενοις ὕμνων, ἐπῆλθον τοῖς θεοσε- 5 βέσιν οἱ ἄνομοι. ἔτυχον δὲ καὶ γὰρ μετὰ τοῦ παιδὸς εὐρεθεῖς ἐκεῖ· κατεληλύθειν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἁγίου ὄρους ἐπισκεψόμενος τοὺς ἐν τῇ βάτῳ ἁγίους, εἰωθὼς τοῦτο πάλαι ποιεῖν. καὶ μαινομένων δίκην κυνῶν εἰσδραμόντες, ἀρπάζοντες καὶ βοῶντες ἄσημα, συναγαγόντες τε ὅσα πρὸς τροφήν ἠϋτρέπιστο χειμερινήν — ψύγουσι γὰρ τῶν ἀκροδρῶν τὰ χρήσιμα καὶ δια- 10 μένειν δυνάμενα τῇ τοιαύτῃ φυλάττοντες χρεῖα — ἡμᾶς αὐτοὺς κομίζειν ποιήσαντες ἐξάγουσι τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀποδύσαντες τῶν κεντωνίων γυμνοὺς πρὸς σφαγὴν στοιχηδὸν διατάττουσι τοὺς ἡλικία προέχοντας.
- 2 εἶτα περιστάντες ἔλκουσι τὰ ξίφη τεθυμωμένοι καὶ τὸ βλέμμα πυρωπὸν πλαγίως ὑπελίπτοντες, τείνειν τε πρῶτον τῷ ἱερεῖ τοῦ ἁγίου τόπου τὸν 15 αὐχένα προστάξαντες ἐπιφέρουσιν οὐκ ἄμφω — δύο γὰρ ἦσαν οἱ περὶ αὐτόν — ἄλλος δ' ἐπ' ἄλλω τὰ ξίφη ἑκατέρωθεν εἰσπλήξαντες κατὰ τῶν μεταφρένων, οὔτε προσοιμώξαντα τῇ ὀδύνῃ οὔτε διαστρέψαντα τὸ πρόσωπον καὶ ἴχνος ἐπὶ τούτου τοῦ ἀλγήματος ἐμφήναντα, σφραγισάμενον δὲ μόνον καὶ „εὐλογητὸς κύριος“ προσειπόντα ψιθυρισμῶ τοῦ στόματος. καὶ 20 ἢ μὲν μία πληγὴ ἀπὸ τοῦ μεταφρένου ἕως μέχρη τῆς σιαγόνος ἐχώρησε διελθοῦσα τὸ οὖς, ἢ δὲ ἑτέρα ἀπὸ τοῦ ὤμου κατέλαβε τὸν μαζόν. καὶ οὕτως ὁ μακάριος ἠρέμα δινηθεὶς κατέπεσεν ἐπὶ σχήματος εὐπρεποῦς, οὐδὲν οὔτε ἀναιρέσεως οὔτε γυμνότητος ἐπιδειξάμενος ἄσχημον, χάρις δὲ τις ἦν ἐπανθοῦσα τῷ σώματι καὶ σκέπουσα τὸ τῆς γυμνώσεως ἀκαλλές. τοῦτο 25 δὲ μικροῦ δεῖν ἐν τῇ ἑσπέρα καὶ πράγμασι καὶ ῥήμασι προεφήτευσεν ὁ

ἅγιος, φιλοφρονησάμενος τοὺς παρόντας δείπνω παρὰ τὸ σύνηθες καὶ εἰπὼν „τί γὰρ οἶδαμεν εἰ πάλιν πρὸ τοῦ θανάτου συνάγει πάντας ἡμᾶς εἰς ἓν ἐστία καὶ τράπεζα;“

Εἶτα λαβόντες ἀναιροῦσι τὸν συνοικοῦντα τῷ γέροντι καὶ αὐτὸν παλαιὸν 3
 5 ὄντα τῷ χρόνῳ καὶ τοῖς πόνοις τῆς ἀσκήσεως οὐ μετρίως ἐκτετροχωμένον, καὶ αὐθις τὸν τούτοις διακονούμενον παῖδα τρόπῳ τοιῶδε. συναγαγεῖν αὐτῷ τινα τῶν ἐκχεθέντων ἀκροδρῦων εἰς τῶν βαρβάρων προσέταξε, κακείνος πρὸς τὸ ἀρέσκον τῷ ἐπιτάξαντι σπουδαίως καθεσθεὶς τὸν κόλπον ὑφήπλωσε ταῖς χερσίν, ἐφέλκων τὰ παρακείμενα ὡς προστέτακτο, πάν-
 10 τως τὴν σπουδὴν ἐνδεικνύμενος πρὸς ἀρέσκειαν ὡς ἐπιτήδειος εἰς διακο- νίαν, νομίζων τούτῳ ὠνεῖσθαι τὸ ζῆν, εἰ φανείη σπουδαῖος. ἀλλ’ οὐδὲν ὤνησεν οὐδὲ βαρβαρικὴν ἐμάλαξεν ὠμότητα πρὸς ἡμερότητα λογισμοῦ, τοῦ εἰκότος οὐσαν μακράν. ἄλλος γὰρ ὄπισθεν παρεστῶς τοῦ κολεοῦ τὸ ξίφος εἴλκε λαθραίως, ὁ δὲ εἶτε αἰσθόμενος τούτου σπωμένου εἶτε καὶ
 15 ὑπονοήσας τὴν ἀναίρεσιν, ὡς ἐπτοημένος τῷ θορῦβῳ πρὸς τοῦτο περιάγει μικρὸν εἰς τοῦπίσω τεταραγμένον τῷ φόβῳ τὸ πρόσωπον, καὶ ὁ ἐφεστῶς ἐφόβησε κραυγῇ τε αὐτὸν βαρβαρικῇ καὶ τῇ τῆς ὄψεως διαστροφῇ, καὶ οὕτως ὁ μὲν ἐπὶ τῆς κατακλείδος ἐρείσας τὸ ξίφος ὀρθὸν ὥσεν πολλῇ δυ- νάμει ἀπὸ τοῦ ἥπατικοῦ κρεμαστῆρος ἐπὶ τὸν θώρακα, ὁ δὲ πρὶν ἀνασπα-
 20 σθῆναι τοῦτο ἀνατραπεῖς ἔκειτο νεκρός, εἶτε δειλία προθανῶν εἶτε καὶ τῷ καιρίῳ τῆς πληγῆς οὐ φθάσας γνῶναι τὸν θάνατον ταχέως ἐξελόντα τὴν ψυχὴν τῶν ἀγγείων τοῦ σώματος καὶ δεσμῶν ἀθρόως αὐτὴν ἀπολύσαντα, ὧν μόλις ἀναχωρεῖ πλοκαῖς βιαίοις συνδεδεμένη.

Τοὺς δὲ λοιποὺς ἡμᾶς οὐκ οἶδα τί παθόντες ἀπελαύνουσι, φεύγειν τῷ 4
 25 σχήματι τῆς χειρὸς ἐπιτρέποντες· ἔτι δὲ ἦσαν ἐν αὐταῖς κατέχοντες ἡμαγ- μένα τὰ ξίφη. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι διὰ τῶν φαράγγων ἔτρεχον, τὸ ὄρος κατα- λαβεῖν ἐπειγόμενοι — οὐ προσβαίνουσι γὰρ ἐκείνῳ δόξῃ τοῦ τὸν θεὸν

ἐπ' αὐτῷ στῆναι καὶ χρηματίσαι ποτὲ τῷ λαῷ —, ἐγὼ δ' ἐπεπήγειν ἀχα-
 νῆς ἀμηχανία κρατούμενος, καὶ τοῖς σπλάγχνοις τοῦ μειρακίου συνδεδε-
 μένος ἀναχωρεῖν οὐκ ἐδυνάμην οὐδ' ἠγάπων τὸ σώζεσθαι τῷ δεσμῷ πε-
 πεδημένος τῆς φύσεως, ἕως ἐννεύων τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁ παῖς καὶ ἀναχωρεῖν
 5 διασημαίνων μόλις ἔπεισεν ἀπελθεῖν. καὶ οἱ μὲν πόδες ἐχώρουν ἐπὶ τὰ 5
 πρόσω καὶ τούτοις οὐκ οἶδ' ὅπως τὸ πᾶν ἠκολούθει σῶμα φερόμενον, ἡ δὲ
 καρδία οὐκ ἠθέλεν ἀπελθεῖν, συνεχῶς ἐπὶ τὸν παῖδα τὸ πρόσωπον ἐπι-
 στρέφουσα καὶ τὴν βολὴν τῶν ὀφθαλμῶν συνάγειν πρὸς ἑαυτὴν οὐδαμῶς
 δυναμένη, οὐ πρὸς βάδην ἀσχολουμένη ἀλλ' ἐπὶ νῶτα τετραμμένη ἐλεει-
 νῶς. ἐχώρουν δὴ οὖν κἀγὼ πρὸς τὸ ὄρος τοῖς ἠγουμένοις ἐπόμενος, καὶ 10
 ἀποσκοπήσας καθεώρων ἀπαγόμενον τὸν μέλεον παῖδα, καὶ αὐτὸν οὐ
 παρρησία περιβλεπόμενον, κλέπτοντα δὲ τοὺς ἀπάγοντας τὴν ὥς ἐμὲ λα-
 θραίαν ἐπιστροφὴν. τοιοῦτος γὰρ ὁ δεσμὸς τῆς φύσεως· οὐ λύεται χωρι-
 σμῷ τῶν σωμάτων, ἀλλ' ἐπιτείνεται πρὸς τὸ κραταιότερον. ὅταν γὰρ ἡ
 ψυχὴ ἐγγὺς μὴ ἔχη τὸ ποθούμενον, ἐρεθίζεται πρὸς αὐτὸ μᾶλλον ἀπάγου- 15
 σα καὶ ὅλην ἀσχολεῖ διηνεκῶς τὴν μνήμην, οὐκ ἔχουσα παρὸν τὸ πληροφο-
 6 ρεῖν τὴν ἐπιθυμίαν δυνάμενον. ὅση δὲ καὶ πηλίκη τῶν οὕτως χωριζομένων
 ἢ ὀδύνη, τὴν μὲν πείραν ἴσασιν οἱ παθόντες, οἱ δὲ μὴ πειραθέντες διδασκέ-
 σθωσαν τῷ τῶν ἀλόγων παραδείγματι, οἷς αὐτοδίδακτος φυσικῶς ἐντέτηκε
 συμπαθείας τυραννὸς ἐκγόνων πρὸς τεκούσας καὶ τούτων πρὸς ἔκγονα, 20
 πολλοῖς τεκμηρίοις τὰ τῆς στοργῆς σύμβολα πάθεισιν φανεροῖς ἐν ταῖς
 διαζεύξεσιν ἐλέγχουσα. βοῦς μὲν γὰρ ἀπαγομένη μνκᾶται ὀδυνηρὰ καὶ
 ἐπάλληλα, συνεχῶς πρὸς τὸν ἀποσπασθέντα μόσχον ἐπιστρεφομένη καὶ
 τῷ σχήματι τῶν ὀφθαλμῶν βοῶσα τῆς ὀδύνης τὸ μέγεθος. ἐπεὶ γὰρ μὴ
 ἔσχεν ἄλλο μέλος ἢ φύσις ἐν τοῖς ἀλόγοις, ᾧ χαρακτηρίσει τὸ κατέχον πά- 25

θος, ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀπηρείσατο μόνοις τὰ τῆς λύπης τεκμήρια, κατηφιῶντας ὡσπερ αὐτοὺς βοᾶν ποιήσασα τὴν ἄλλως οὐ δυναμένην μηνυθῆναι κατάστασιν. ὁ δὲ μόλις ἀποσπώμενος καὶ οὐκ ἀνεχόμενος πρὸς βίαν ἀπάγεσθαι, ποτὲ μὲν τοῖς μαζοῖς ὡς ἐν ἀσύλῳ προσφεύγει ἱερῶ καὶ τούτους, 5 ἐπεὶ μὴ χερσὶ δύναται, κατέχει τέως στόματι, ποτὲ δὲ περιτρέχει κυκλῶν τὴν τεκοῦσαν, τῷ θορύβῳ τῶν δρόμων κεκραγῶς τὴν ἀνάγκην, ἐπειδὴ λόγου ἐστέρηται τοῦ ἐρμηνεύειν τοῖς ὀδυρμοῖς δυναμένου τὸ πάθος.

Κατὰ δὲ τὴν ἀκρώρειαν οὐκ οἶδ' ὅπως γενόμενος — οὐκ ἦν γὰρ ὁ λο- 7 γισμὸς συνοδοιπορῶν τῷ σώματι, ἀκολουθῶν τῷ ἀπαγομένῳ καὶ τὴν 10 ἐκείνου συμφορὰν λογιζόμενος —, οὐκέτι τοῦτον βλέπων ἀποκρουβέντα τῆς ὄψεως τῷ πολλῷ διαστήματι καὶ τούτου ἀμηχανοῦντος λοιπόν, ὡς εἰκός, πρὸς τὸν θεὸν ἔλεγον λόγους καὶ τὸν παῖδα τῆς αἰχμαλωσίας οἰκτιζόμενος καὶ τοὺς ἀναιρεθέντας ἀγίους ὀδυρόμενος, „ὦ μακάριοι καὶ τρισμακάριοι“, λέγων, „ποῦ ποτε νῦν οἱ ὑμέτεροι τῆς ἐγκρατείας πόνοι; ποῦ δὲ τῆς καρ- 15 τερίας οἱ κάματοι; τοῦτον στέφανον τοῦ πολλοῦ ἀγῶνος ἐδέξασθε; ταῦτα τῆς μακαρίας ἀθλήσεως ὑμῖν ἀπέκειτο τὰ βραβεῖα; ἄρα μὴ μάταιος ὁ τῆς δικαιοσύνης δρόμος; ἄρα μὴ εἰκαῖος ὁ τῆς ἀρετῆς κάματος; ὅτι κατέλιπεν ὑμᾶς ἀναιρεῖσθαι μέλλοντας ἀβοηθήτους ἢ θεία πρόνοια καὶ τοῖς ἀναιροῦσιν οὐκ ἀντέστη τὸ δίκαιον, ἀλλ' ἴσχυσεν ἄνομος χεὶρ κατὰ σωμάτων 20 ὀσίων, καὶ νίκην αὐχεῖ κατὰ τῆς εὐσεβείας ἢ ἀσέβεια φρυαττομένη πάντως ὡς κατὰ ἠττημένης τῆς ἀληθείας. πῶς τὴν ἀρχαίαν φλόγα οὐκ ἀνῆψεν 8 ἢ βάτος; πῶς οὐκ ἐφλόγισε προσιόντας ἐμπυρισμῶ τοὺς ἀλάστορας; πῶς δὲ οὐκ ἐδέξατο διαστᾶσα τούτους ἢ γῆ, ὡς ἄλλοτε καταπιοῦσα σκηναὶς ἅμα καὶ συγγενείας, πᾶσαν τὴν Κόρε συναγωγὴν; πῶς δὲ ἠσύχασαν οἱ τοῦ

Σιναίου ὄρους τερατώδεις φοβερισμοί, βροντῶν ἤχῳ καὶ κατηφείᾳ γνόφου
 καὶ ἀστραπῶν ἐκλάμψεσιν ἀμέτροις οὐ καταπλήξαντες τοὺς παρανόμους,
 ἀλλ' ἤργησεν ἡ ἀμύνουσα δύναμις, οὔτε τοὺς ἀδικοῦντας κερανοῖς καὶ
 πρηστῆρσι τιμωρησαμένη ἐξαισίοις οὔτε ῥυσαμένη χειρὶ κραταιᾷ τοὺς
 ἀδικουμένους, ἵν' ἔσχον καὶ οὔτοι θαύματος πεῖραν, μαθόντες τὸ παρά- 5
 δοξον κράτος τῆς ἀμάχου δυνάμεως, ἀλλ' ἔπεσον παρ' αὐτῆ τῆ βάτῳ καὶ
 τῷ τῆς νομοθεσίας ὄρει θυμάτων δίκην ἀλόγων οἱ εὐσεβεῖς ἀβοήθητοι;
 ποῦ ποτε ἦν ἡ τοὺς Αἰγυπτίους καταποντίσασα καὶ τάφον αὐτοῖς τὸν βυθὸν
 σχεδιάσασα δύναμις; ποῦ δὲ ἡ λίθοις χαλάζης πατάξασα πολεμοῦντας τοὺς
 Ἰσραηλίτας τοὺς ἀλλοφύλους ποτὲ καὶ νίκην ἀμέριμνον ἀναιμιωτὶ δοῦσα 10
 τῷ ἰδίῳ λαῷ, καὶ ἔκστασιν ἐπιβαλοῦσα πάλιν ἄλλοτε τούτοις ἐπελθοῦσι
 τῆ ἀγία γῆ καὶ κατ' ἀλλήλων αὐτοὺς πρὸς μάχην τρέψασα οὐκ εἰδότας ὡς
 ἀλληλοκτονοῦσιν ἐσκοτωμένοι καὶ τοὺς οἰκείους οὐκ ἐπιγινώσκουσιν
 9 ἀναιρουμένους; ποῦ ποτε τὴν οἰκείαν ἀπεκρούψατο συμμαχίαν, οὐ σκεπάσα-
 σα τοὺς ἐπιβουλενομένους, ἀλλὰ λεόντων μὲν ἀγρίους θυμοὺς τῶν παρα- 15
 βεβλημένων καὶ πυρὸς ἄμαχον ἐχαλίνωσε δύναμιν, τιμήσασα τῆς πολιτείας
 τὸ αἰδέσιμον καὶ τοὺς παῖδας ἐπ' εὐσεβείᾳ ἀνακηρύξασα λαμπροῦ κηρύγ-
 ματι, τούτων δὲ πῶς ἀμφίβολον ἐποίησε τὴν ἀρετὴν, καταλιποῦσα πάσης
 βοηθείας ἐρήμους καὶ νομισθῆναι παρασκευάσασα κηδεμονίας ἀναξίους;
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀθυμία λέγει καὶ λύπη ἢ καὶ τοὺς σωφρονεῖν φιλονικοῦντας 20
 ἐν ταῖς συμφοραῖς βιαζομένη πρὸς τὸ δύσφημον, καὶ συγγνώμην τὸ πάθος
 ἔχει τυραννοῦν καὶ παρὰ γνώμην πολλὰ φθέγγεσθαι τὸν λυπούμενον πεί-
 θον, νικώμενον ἴσως τῷ μεγέθει τῶν περιστάσεων, ἐπεὶ καὶ δικαίους πολ-
 λάκις καταλέλοιπεν ἢ βοήθεια, τυράννοις ἐκδοῦσα πρὸς αἰκισμοὺς ποικί-
 λων βασάνων καὶ φόνον ἀνόσιον, ἵνα δειχθῆ τῆς ἀνδρείας τῶν ἀγωνιζομέ- 25

νων τὸ δόκιμον καὶ τῆς πίστεως λάμψη τηλαυγῆς ἢ δύναμις, ἕως θανάτου οὐχ ὑφιεῖσα τῆς παρησιίας, ἀλλ' ὄλην ἐν τῷ πάσχειν νικῶσα τὴν τῶν ἐνεργούντων μανίαν.

Ἐπεὶ καὶ οἱ περιλειφθέντες ἀναχωρεῖν τῆς ἐρημίας οὐ βούλονται, τῆς 10
 5 ἐν ταῖς πόλεσιν ἀδιαφόρου διαγωγῆς ἐλόμενοι μᾶλλον τὸν θάνατον, οὕτως καὶ τοῖς ἀνηρημένοις δέδοκτο ἀποθανεῖν ἢ τῆς ἐν τῇ οἰκουμένη πολιτευομένης ἀνασχέσθαι κακίας· ἤδεισαν γὰρ τοῦ σωματικοῦ θανάτου τὸν ψυχικὸν χαλεπώτερον καὶ τὸν ἐν τῇ ἁμαρτία τοῦ διὰ ξίφους ἐπικινδυνότερον, ὅτι ὁ μὲν μικρὰν ὀδύνην ἔχει καὶ πρόσκαιρον, ὁ δὲ μακρὰν καὶ ἐπίμονον κόλασιν.

10 Ὡς δὲ οἱ μὲν βάρβαροι πολλοὺς ἐτέρους κατὰ τὴν ἔρημον ἀνελόντες καὶ 11
 πορθήσαντες ἱκανὴν ἀπῆλθον ὁδόν, ἢ δὲ νύξ ἐδίδου λοιπὸν ἄδειαν τῇ προ-
 ὀδῳ, κατελθόντες πρὸς ταφὴν ἐτρεπόμεθα τῶν σωμάτων, καὶ τοὺς μὲν εὔρομεν πάλαι θανόντας, τὸν δὲ ἅγιον ἔτι ἐμπνέοντα καὶ λαλεῖν δυνάμενον ὀπωσοῦν. παρακαθεσθέντες οὖν καὶ ὀδυράμενοι τὰ συμβάντα, διεμένομεν 12
 15 νυκτερεύοντες, παρακαλοῦντος ἡμᾶς τοῦ γέροντος μὴ ξενίζεσθαι τοῖς τοιοῦτοις πειρασμοῖς· „ἔθος γὰρ“ ἔλεγε „τοῦ σατανᾶ ἐξαιτεῖσθαι παρὰ τοῦ θεοῦ τοὺς πειραζομένους. πόσους γὰρ τοῦ Ἰὼβ ἀνεῖλε, τοὺς μὲν πυρί, τοὺς δὲ ξίφει, τοὺς δὲ καταστροφῇ ἀπολέσας τῆς οἰκίας. ἀλλὰ μὴ σαλεύσῃ“
 φησὶν „ὑμᾶς ταῦτα γινόμενα. οἶδε γὰρ ὁ ἀγωνοθέτης οἷω κρίματι τοὺς
 20 ἀθλητὰς τῷ ἀντιπάλῳ ἐκδίδωσι, προθεῖς ἄθλα καὶ βραβεῖα λαμπρὰ τοῖς εὐγνωμόνως τὰς πληγὰς δεχομένοις, καὶ τοιαῦτα οἷα δείκνυσιν ὁ μέγας Ἰὼβ, διπλᾶ πάντα λαβὼν τὰ δόξαντα ἀπολωλέναι, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῶν πλέον καὶ ἀσυγκρίτως ὑπερέχοντα. ἃ γὰρ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ταῦτα ἠτοίμασεν ὁ θεὸς
 25 τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ ἠγωνισμένοις τοὺς ἄθλους τῆς εὐσεβείας, καὶ αἰσθησιν καὶ νοῦν ὑπερβαίνοντα. οὕτως γὰρ ἔπρεπε τῷ μεγαλοδώρῳ θεῷ ὑπερβῆναι τοὺς πόνους ταῖς ἀμοιβαῖς καὶ νικῆσαι τοῖς στεφάνοις τοὺς ἀγῶνας καὶ κεῖνα

παρασχεῖν τοῖς ἀθλοῦσιν, ἅπερ ἢ ἐλπίς οὐκ εἶχεν οὐδὲ ἦν ἐν προσδοκίᾳ τὰ διδόμενα, ἵνα τοὺς ὀφειλομένους μισθοὺς ἀποδῶ καὶ χάριν ποιήσῃ τὴν ἀμοιβὴν ὑπερβαλλούσῃ τιμῇ.“

- 13 Ταῦτα ἔλεγε καὶ φιλήμασι τοὺς παρόντας ἠσπάζετο, ἕως φθέγγεσθαι καὶ κινεῖν τὴν γλῶσσαν αὐτῷ παρεῖχεν ἢ δύναμις, ἕως αὐτὸν τελευτήσαντα 5 δακρύνοντες τῇ γῆ μετὰ τῶν ἄλλων παρεδώκαμεν καὶ πρὸς ὑμᾶς, ἔτι τοῦ
- 14 σκότους ἀδηλον ποιούντος τὴν ἄφιξιν, ἐλθεῖν δεδυνήμεθα. τῶν δὲ ἀνηρημένων οἱ μὲν δύο ἐκαλοῦντο Παῦλος καὶ Ἰωάννης, ὁ δὲ πρεσβύτερος Θεόδουλος. τεθνήκασι δὲ τελειωθέντες μετὰ τὰ θεοφάνια τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, ἣτις ἐστὶν τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ Ἰαννουαρίου μηνός. πάντως γὰρ τοῖς 10 εὐλαβέσιν ἢ μάθησις καὶ τοῦ καιροῦ καὶ τῶν ὀνομάτων σπουδάζεται κοινωεῖν τῆς μνήμης τῶν ἁγίων ἐθέλουσιν. ἀνηρέθησαν δὲ καὶ ἄλλοι πρὸ πλειόνων ἐτῶν, ὧν καὶ αὐτῶν τὴν μνησίαν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ διὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ καὶ τῶν συναγομένων τὸ πλῆθος ἐπιτελοῦσιν.⁷
- 5 Ἐτι ταῦτα λεγόντων ἡμῶν ἀγγέλλεται τις τῆς παρεμβολῆς διασεσωσμέ- 15 νος, καὶ μετὰ μικρὸν παραγίνεται πρὸς ἡμᾶς, οὐπω τοῦ φόβου τὰ ἵχνη τῆς ὄψεως ἀποθέμενος οὐδὲ τὸν θόρυβον τῆς ψυχῆς καταστεῖλαι δεδυνημένος, ἔτι δὲ ἐκ τοῦ πολλοῦ δρόμου καὶ τῆς ἀγωνίας πνευστιῶν καὶ τεταραγμένος,
- 2 ὡς ἐγγὺς ὄντων καὶ φθάνειν μελλόντων τῶν διωκόντων. εἶτα πῶς ἀπέδρασεν ἐρωτηθεὶς ἑμὲ καὶ τὸν σὸν ἔλεγε ἑπαῖδα παρὰ τὸ δεῖπνον δια- 20 λαλοῦντες ἐπηγγέλλοντο τῷ ἄστρω θύειν πρωῖ, καὶ βωμὸν ἠγειραν καὶ ξύλα παρέθεσαν ἡμῶν ἀγνοούντων ἐφ' ὅτῳ· καὶ μοι ταῦτά τις εἶπε τῶν συναιχμαλώτων, λαθραίως τῆς φωνῆς αὐτῶν ἐπακούειν εἰδώς. ἐγὼ δὲ ἐκείνῳ τὴν βουλήν τῶν βαρβάρων ἐγνώρισα καὶ ὡς εἰ μὴ δρασμῶ σώσαιμεν ἑαυτοὺς οὐκ ἐπιλάμψει ζῶσιν ὁ ἥλιος ἡμῖν πρωῖ, οὐδ' αὐγὴν ἔτι φωτὸς 25 τούτοις ὀψόμεθα τοῖς ὀφθαλμοῖς. κἀκεῖνος τὸ καταληφθῆναι δεδοικῶς ἔμεινε, τὸ τῷ θεῷ δοκοῦν ὅπουπερ ἂν ἦ οὐ φεύξεσθαι εἰπὼν κἂν ἐν ἀδύτοις εἶη κρυπτόμενος.

Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ σκότει ὡς πάντας εἶδον ὑπνῶ κεκαρωμένους — καὶ γὰρ 3
 ἦσαν βεβαπτισμένοι μέθῃ πολλῇ —, ἔρπων τὰ πρῶτα προσγειοτέρῳ
 συρμῶ ὡς, κἄν τις ἐγρηγορῶς εἴη, μὴ γενέσθαι τῷ τοῦ σώματος ὀρθίῳ
 σκιάσματι τούτῳ καταφανῆς, εἶτα ἀποστὰς ὀλίγον τῆς παρεμβολῆς, δρο-
 5 μαίως ἐχώρουν κατὰ σκοπὸν τῶν ὧδε, τοῖς τοῦ φόβου πτεροῖς ὀξέως φε-
 ρόμενος, τὴν ἅπαξ παρ' ἐκείνοις κεκριμένην σφαγὴν ἢ διαδράσειν τῇ φυγῇ
 ἢ καταληφθεὶς οὐδὲν τοῦ βεβουλευμένου θανάτου πλέον ὑποστήσεσθαι
 λογισάμενος, καὶ ἄλλως τοῦ ὠμολογημένου κακοῦ προκρίνας τῆς ἐλπίδος
 τὸ ἄδηλον. ὃν γὰρ οὐκ ἦν κίνδυνον μένοντα φυγεῖν, τοῦτον εἰκὸς διαδράσειν 4
 10 τῇ βοηθείᾳ τῶν ποδῶν τὴν σωτηρίαν πιστεύσαντα· καὶ γὰρ πολλοὺς ἔμα-
 θον πολλάκις μᾶλλον τοῖς ποσὶν ἢ μυριοῖς βοηθηθέντας προστάταις,
 ἐπειδὴ τούτοις τῶν ἄλλων πλέον τῆς οἰκείας μέλει σωτηρίας, κοινὸν παν-
 τὸς τοῦ σώματος πᾶν τὸ συμβαῖνον τιθεμένοις. ἰδοὺ γοῦν οὐκ ἐσφάλην τῆς
 γνώμης, ἀλλὰ τούτοις οἷς μετὰ θεὸν πεπίστευκα διασέσωσμαι, καὶ πάρειμι
 15 πρὸς ὑμᾶς, ἀπαθῆς παντὸς ὡς ὁρᾶτε κακοῦ. ἔχω δὲ τῆς ὠμότητος τῶν
 βαρβάρων ἐν ὀφθαλμοῖς ἔτι τὸν φόβον καὶ πρὸς τὰς ἀνόμους αὐτῶν ἐκ-
 πλήσσομαι πράξεις καὶ φρίκης ἐπὶ τοῖς τετολμημένοις πεπλήρωμαι.

Τὸν γὰρ δεσπότην τὸν ἐμὸν μετὰ τοῦ στρατηγοῦ τῆς πολιτείας τελέσαν- 5
 τας τὸ λειτούργημα καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐπανερχομένους κατὰ τὴν ἔρημον συλ-
 20 λαβόντες, μετὰ πάσης πρὸς ἑαυτοὺς ἀγαγόντες τῆς ὑπάρξεως, τὸν μὲν
 ἄλλον ἀντιστάντα μεληδὸν σὺν τοῖς οἰκέταις κατακόπτουσι, τὸν δὲ ἐμὸν
 μετὰ τοῦ τέκνου — παῖς δὲ ἦν ὡς ἴστε κομιδῇ νέος — ἀπῆγον ἐπόμενον.
 τοῦ δὲ ἡλίου λοιπὸν πρὸς τῷ ὀρίζοντι ὄντος σκηνοῦσιν ἐνθα αὐτοὺς ἡ δεῖλη
 κατέλαβεν, καὶ πολλὴν ἐκ τῶν ἡμετέρων λαφύρων τὴν εὐωχίαν ποιήσαν-
 25 τες σύνδειπνον τοῦτον μετὰ τοῦ μειρακίου λαμβάνουσι, θαρρεῖν καὶ μηδὲν
 ὄλως δεδιέναι κελεύσαντες· σῶος γάρ, ὡς ἡπάτων, ἅμα τῷ παιδί καὶ
 ἀπαθῆς ἐπανελεύσεται οἴκαδε, ἀρκούντων τῶν ἄλλων πρὸς λύτρον τῶν
 δύο ψυχῶν. καὶ μετ' οὐ πολὺ τὴν ὑπόσχεσιν ἐδόκουν πληροῦν, χωρεῖν

- πρὸς ἑαυτοὺς ἐπιτρέψαντες ὕδωρ τε βαστάζειν καὶ πρὸς ἐπισιτισμὸν ἄρτους ἐπικομίζεσθαι, πρὸς τὸ πιθανὸν τοῦ σοφίσματος, ὅπως ἡ ἐλπὶς τῆς ζωῆς ἐκ τῶν ἐφοδίων ἔχη τὴν ἀπάτην ἀξιόπιστον καὶ δοκῆ ἀληθῆς εἶναι κηδεμονία ἢ σκηνὴ καὶ ὁ βαρβαρικός δόλος εἰς τέχνην ἐπιβουλῆς παντελῶς 6 ἀνύποπτος. δύο δὲ νέους ἐφήβους πομποὺς πρὸς τὸ ἀδεὲς δῆθεν τῆς ὁδοι- 5 πορίας αὐτοῖς συναπέστειλαν, οἷς ἐνετείλαντο λαθραίως μικρὸν ἄπωθεν τῆς παρεμβολῆς κατακόψαι τούτους ὑπάγοντας. περιστάντες οὖν αὐτοῖς οἱ προπέμποντες καθ' ὃν εἴρηται τρόπον, προθύουσι τοῦ πατρὸς τὸν παῖδα, ἵνα καὶ τῇ θεωρίᾳ τοῦ φόνου καὶ τῇ πείρᾳ τοῦ θανάτου διπλασιάσωσιν αὐτῷ τὴν τιμωρίαν. εὐθύς δὲ κάκεινον πολλοῖς ἀναιροῦσι τραύμασι, τὴν 10 ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ τὴν ἐνέδραν φωναῖς μεγάλαις ὀδυρόμενον· ἤκουον γὰρ τοῦ μὲν κλαυθμυρίζοντος ἔλεινῶς, τοῦ δὲ βοῶντος ἐπ' ἄλγει καὶ πρὸς ἐκάστην πληγὴν ὀδυνηρῶς τῇ φωνῇ οἰμώζοντος καὶ τὰς σφαγὰς τοῖς τό- νοις διδόντος μετρεῖν.
- 7 Οὗτος μὲν οὖν διαπατηθεὶς ἐπαγγελίαις χρησταῖς οἰκτρὸν ἐπέειρασεν 15 ὄλεθρον. ἔδει γὰρ αὐτὸν τοῖς ἄλλων κακοῖς τὰ οἰκεῖα μαντεύεσθαι, ἀφ' ὧν φυγεῖν μὲν ἦν οὐκέτι τὸν θάνατον, ἀνεκτῶς δὲ ὑπομεῖναι τοῦτον ἐλπισθέντα πάλαι· τὸ γὰρ ἀπροσδόκητον κακὸν θορυβεῖ πάντως ἐπελθόν, τό δὲ προσδοκηθὲν εὐτρεπῆ πρὸς τὴν πείραν εὐρὸν τὸν λογισμὸν κουφότερον ποιεῖ τὸ δεινόν, μελετηθὲν ἤδη τῇ σκέψει πολλάκις καὶ οὐ ξενίσαν τῇ παρουσίᾳ 20 8 τὸν παρεσκευασμένον. τῇ γὰρ ἐσπέρα παρὰ τὸ δεῖπνον ἐν ᾧ τοῦτον ἐφιλοτιμοῦντο ταῖς προπόσεσι, παῖξαι θελήσαντες παιδιὰν συνήθη καὶ φίλην αὐτοῖς — φόνος δὲ ἦν καὶ σφαγὴ ἀνθρώπου ἢ μέλλουσα τέρψις — πιεῖν ἐνὶ τῶν αὐτοῦ παίδων ἀποστέλλουσιν, ἄλλον δὲ ἦσαν τούτου προθύσαντες. ὁ δὲ μόλις μὲν ἐδέξατο βιαζόμενος, τῆς ὀρέξεως αὐτῷ πρὸ τοῦ σώματος 25 θανούσης τῷ φόβῳ, ὅμως ἐδέξατο δεδοικῶς· πίνων γὰρ ἐδήλου τὴν ἀνάγκην, βεβιασμένοις κελαρυσμοῖς τὸ παρὰ γνώμην ἐμφαίνων. οὐ γὰρ ἡσυχῆ

τῷ λαιμῷ τὸ πόμα ἐπεδίδου τὸ στόμα, λιμνάζον δὲ ἐν τοῖς γνάθοις ἐπὶ τὸν ἀνθερεῶνα ὡς ἐπὶ χαράδραν τραχεῖαν μετὰ μεγίστου τῶν βροχθισμῶν ἤχου μόλις κατέπεμπεν ἢ κατάποσις, νεκρά τις οὔσα καὶ οὐκ ὠθοῦσα συνήθως ἀμπωτίζον καὶ οὐ προχωροῦν τὸ πόμα.

5 Εἶτα τὸν ἀναιρήσοντα πέμπουσι νέον· τούτοις γὰρ ἐγχειρίζουσι τὰς 9 σφαγὰς, ἐκ παίδων αὐτοὺς ἐνεθίζοντες τῇ ὠμότητι. κάκεινος βακχεύων ἄπεισιν ἐπ' ἔργον οὕτως ἀνήμερον, τὴν ἡδονὴν τῆς πράξεως ἐμφαίνων τῷ γέλωτι, καὶ ἐπιστὰς κειμένῳ πρῶτον μὲν παίει κατὰ τῶν τοῦ τραχήλου σπονδύλων, μικρὸν διὰ τὴν τῶν ὀστέων ἀντιτυπίαν ἐπιτεμών· εἶτα κατὰ 10 στόμα † ταύτην † ἀνασπάσας ἐκεῖθεν ἀπὸ πλευρᾶς ἐπὶ πλευρὰν διαπείρει, καὶ πάλιν πλήξας κατὰ τῆς πρώτης τομῆς ἀνασκιροτῶν ὑποστρέφει καὶ τῇ χειρὶ τὸ ξίφος ἀνασείων εἰς τὸν ἀέρα. ὁ δὲ ἐκ τῆς ὀδύνης ἔσπαιρε μὲν ἐπὶ πολὺ καὶ οἰμώζων ἐπεκαλινδεῖτο τῷ αἵματι, τέλος δὲ συσπειραθεὶς καὶ 15 συννεύσας ἐπὶ γαστέρα τῇ κεφαλῇ καὶ συνελκύσας ἐπὶ ταύτην τοὺς πόδας, ὡσπερ ἐπεγεροθῆναι τῇ συστροφῇ βουληθεὶς, ἐκυβίστησε κατὰ τῆς παρακειμένης ἀνθρακιᾶς. πλείονος δέ, ὡς εἰκός, αἰσθόμενος τῆς τοῦ πυρὸς ὀδύνης, ἔσπαιρε μὲν αὐθις χερσὶ καὶ ποσὶν ἀναγκαίως λαβρότερον ἰχθύος δίκην, συνεχῶς ἐπεγείρων τὸ ὀπτόμενον μέρος τοῦ σώματος, οὐκέτι δὲ ὦν ἱκανὸς βοηθεῖν ἑαυτῷ, συνεκρουθείσης αὐτῷ τῷ αἵματι τῆς δυνάμεως, 20 τηκόμενος ἐπαπέθανε τῇ πυρᾷ, δυσὶ τιμωρίαις ἐν ταύτῳ ξίφους καὶ πυρὸς αἰκισθεὶς.

Τῇ δὲ ἐξῆς μετὰ τὸ δράμα τοῦτο ὁδοιποροῦντες, ὡς ἐν ἐρήμῳ, οὐκ εὐθεῖαν 10 ὁδόν, πλαζόμενοι δὲ καὶ ταῖς δυσχωρίαις ποτὲ μὲν ὧδε ποτὲ δὲ ἐκεῖ χωρεῖν ἀναγκαζόμενοι, ὄρη τε περικυκλοῦντες ἠλίβατα καὶ ἀτριβεῖς καὶ δυσβά- 25 τούς διαπεζεύοντες φάραγγας, ὄρῳσιν ἐκ πολλοῦ διαστήματος τόπον ἡρέμα

- ποάζοντα, καὶ τῇ χλόῃ στοχασάμενοι πρὸς κατάλυσιν ἐπιτήδειον τὸ χωρίον ἢ καὶ προσοικεῖν τινὰς τῶν μοναδικῶν λογισάμενοι, ἐπ' αὐτὸ τρέπουσι τὸν σκοπόν, ὡς ἐκ πελάγους ἐπὶ λιμένα κυβερνῶντες τοῖς ὑποζυγίοις τὴν πορείαν. ἐλθόντες δὲ τὸν τόπον εὖρον τῆς ὑπονοίας οὐκ ἀποδέοντα οὐδὲ ψευδάμενον τὴν ἐλπίδα φαντασία ἠπατημένη· ὕδωρ τε γὰρ ἦν δαφιλὲς καὶ 5 τὴν ὄψιν εὐφραῖνον πρὸ τῆς γεύσεως τῇ καθαρότητι, προσενεχθὲν δὲ τῷ στόματι μικρὰν ἤλεγχε τὴν τέρψιν τῆς ὄψεως τῇ τῆς γεύσεως χάριτι, καὶ
- 11 χόρτος ἦν τοῖς ζώοις πρὸς νομὴν ἐπιτήδειος. καθελόντες οὖν τῶν καμῆλων τὰ φορτία ἐκείνας μὲν ἐκνέμεσθαι διαφιᾶσιν ἐλευθέρῳ ποδί, αὐτοὶ δὲ ἐπιτρέχουσι τῷ ὕδατι, πίνοντες, περικλυζόμενοι, λουόμενοι, οὐκ ἔχοντες 10 ἀπλῶς ὅπως χρήσονται τῇ φιλοτιμίᾳ τοῦ ὕδατος. τούτῳ δὲ προσχορεύοντες καὶ τὴν πηγὴν ἀνυμνοῦντες ὀρῶσι κατὰ τὴν ὑπώρειαν ἵχνος τι δωματίου, καὶ πάντες ὑπ' αὐτὸ θέουσι ἀπνευστί, ἄλλος ἄλλον τοῖς δρόμοις φθάσαι φιλονικοῦντες, καὶ πλησιάσαντες περιεχύθησαν τῷ σπηλαίῳ· τοῦτο γὰρ ἦν τὸ οἶκημα λίθοις ὀλίγοις περὶ τὸ στόμιον ὠκοδομημένον, ὡς ἂν μὴ τῷ 15
- 12 ἄχανεῖ τοῖς θηρίοις εὐμαρῇ παρέχῃ τὴν εἴσοδον. εἶτα εἰσδραμόντες ὀλίγοι καθ' ἓνα — οὐ γὰρ ἐχώρει πολλούς — ἐξάγουσιν ἄνδρα καὶ τῷ εἶδει καὶ τῇ καταστάσει σεμνόν, καὶ ἦγον σύροντες οὐ θορυβηθέντα, οὐκ ὠχριάσαντα, καὶ καταθέντες ἐπὶ τινος πέτρας λίθοις — οὐ γὰρ εἶχον τὰ ξίφη — κατακτείνουσι γελῶντες καὶ τῇ φωνῇ παιανίζοντες. 20
- 13 Εἶτα ἐλθόντες ἐκεῖθεν ὀλίγον διάστημα ἕτερον συλλαμβάνουσι νεανίαν, ὠχρόν, ἐκτετηκότα καὶ τῆς πολιτείας τὰ ἵχνη ἐπὶ τῆς ὄψεως φέροντα· καὶ αὐτὸν ὁμοίως ξίφει διεχειρίσαντο, εὐχαριστηρίους ἀφιέντα φωνὰς καὶ χάριν αὐτοῖς ὁμολογοῦντα ὅτι τῆς ἀρετῆς ἐχόμενον αὐτὸν τοῦ βίου ἐξήγαγον. δεδοικέναι γὰρ οὐ μικρῶς ἔλεγε τοῦ τέλους τὸ ἄδηλον, μή που γνώμης 25 ὀλισθος ἢ ἀνάγκη τις ἐξωθεν τῆς προαιρέσεως τρέψῃ τὴν ἐνστασιν ἕτερα φρονεῖν πεισθείσης ἢ βιασθείσης παρὰ τὰ ὁμολογημένα θεῶ.

Οὐ πολὺ δ' ἐκεῖθεν προήλθομεν καὶ ἰδοὺ τόπος τις ἀναφαίνεται χλοερός· 14
 δένδρων δὲ ἦν φυτὰ τοιαύτην δεικνύντα τὴν ὄψιν τοῦ τόπου, καὶ πάλιν δρό-
 μος ἐπ' αὐτὸ τῶν βαρβάρων καὶ ποδῶν ὠκύτητος ἄμιλλα. εὖρον δὲ πλη-
 σιάσαντες οἶκημα μικρὸν καὶ ἐν αὐτῷ μειρακίσκον, οὗ τὴν γενναιότητα καὶ
 5 μεγαλοψυχίαν καὶ αὐτοὶ ἐθαύμασαν οἱ βάρβαροι. οὔτε γὰρ δεῖξαι λανθά-
 νοντα μοναστήρια καὶ σωθῆναι κατεδέξατο, ταύτην ὑπόσχεσιν εἰ δεῖξειεν
 εἰληφώς, οὔτε ἐξελθεῖν τοῦ δωματίου οὔτε ἀποδύσασθαι τὸν χιτωνίσκον
 βεβούληται, τὸ μὲν μηνῦσαι λαθεῖν δυναμένους προδοσίαν εἰπών, τὸ δὲ
 ὄλως ὑπακοῦσαι πρὸς ὅτιοῦν βιαζομένοις ἀνανδρίαν καὶ ἀγεννίαν. „τοῖς
 10 γὰρ ἀσκουμένοις τὸ μεγαλόψυχον“ φησὶν „οὐ θέμις εἶκειν φόβῳ, κἂν ἡ
 ἀπειλὴ οὐ μικρὸν ἔχειν δοκεῖ τὸν κίνδυνον. ὁδὸς γὰρ ἡ συνήθεια ἐπὶ τὰ
 μείζονα γίνεται, καὶ ἡ δειλία κρατεῖν ἅπαξ μαθούσα καταφρονεῖν κελεύει
 καὶ τῶν μεγάλων καλῶν καὶ αὐτὴν διδάσκει προδιδόναι τὴν εὐσέβειαν,
 ὅταν ὁ τῶν δεινῶν φόβος προαναπεσοῦσαν εὖρη δειλία τὴν γνώμην. εἰ γὰρ 15
 15 νῦν εὐκόλως προήσομαι τὸ αὐτοκρατὲς τοῦ λογισμοῦ καὶ αὐτεξούσιον, τὸ
 συντόμως ἀποθανεῖν εὐλαβηθεὶς, πῶς αἰκισμῶν προκειμένων καὶ ἀπει-
 λουμένων στρεβλώσεων οὐκ αὐτομολήσω πρὸς τὴν ἀσέβειαν, τοῦ συμφέ-
 ροντος προτιμᾶν ἐθισθεὶς τὸ ἀνώδυνον; ὅθεν τοῦ τυχεῖν ὧν ἠλπίζετε ἀπει-
 ρηκότες μὴ ὀκνήσητε ποιεῖν ὅπερ βούλεσθε· οὔτε γὰρ τόπους ἐν οἷς οἰκοῦ-
 20 σιν οἱ θεοφιλεῖς, καίτοι εἰδώς, ὑποδείξαιμι καὶ τὴν θύραν ὑμῶν κελευόν-
 των οὐκ ἐξελεύσομαι οὔτε τὸ ἱμάτιον ἀποθήσομαι, ἵνα μέ τις αἰσθανόμε-
 νον ἔτι καὶ τῆς προαιρέσεως ὄντα κύριον ὄφεται γυμνὸν καὶ σῶμα κατίδοι
 τοῖς ἐμοῖς ἕως νῦν γενόμενον ἀθέατον ὀφθαλμοῖς. μετὰ δὲ θάνατον εἰς 16
 ἀναισθητοῦντα λοιπὸν ἐνεργεῖτω πᾶν ὅτι καὶ βούλεται ἕκαστος· οὐκέτι
 25 τῆς γνώμης ἐστὶν ὡς ἠττημένης ἡ μέμψις, ἀλλ' ἀκούσιον τῆς ἀναισθησίας
 τὸ πάθος, τοῦ ἀντιλέγειν δυναμένου καὶ ὀφείλοντος λογισμοῦ ἐκ ποδῶν
 οἰχομένου. τὸ γὰρ ἄψυχον πάντως ἀναισθητον, τὸ δὲ ἀναισθητον πάθος

ἄμοιρον, τὸ δὲ ἄμοιρον πάθους ἐγκλημάτων ἐφ' οἷς πέπονθεν ὁμολογου-
 μένως ἐλεύθερον, τῆς ἐξουσίας πάσχειν ἢ μὴ πάσχειν ὁμοίως ἀφηρημένον.
 ἔνδον τοίνυν θανοῦμαι ἠμφιεσμένος, ὡς κέκρικα, καὶ οὐ πράξω τι παρὰ
 γνώμην τυραννηθεὶς ὡς ἀνδράποδον· ἐν τῷ σκάμματι ᾧ ἠγωνισάμην
 ἀναιρεθήσομαι καὶ τάφος ἔσται μοι τοῦτο τὸ δωμάτιον, ἰδρωῶτας πόνων 5
 ἀρετῆς πάλαι καὶ νῦν ἀνδραγαθίας αἷμα δεξάμενον.“

17 Οὕτως αὐτὸν παρορησιασάμενον οὐκ ἐνεγκόντες οἱ ἀλιτήριοι καὶ πρὸς
 τὸ γενναῖον παροξυνθέντες τοῦ φρονήματος, ἐμμανεῖς ὥσπερ γενόμενοι
 τοσαύταις αὐτὸν ἀναιροῦσι πληγαῖς ὅσαις ἐχώρει τὸ σῶμα. ἕκαστος γὰρ
 ἐναποσκῆψαι τὸν θυμὸν εἰς αὐτὸν βουληθεὶς οὐκ ἐνόμιζεν ἱκανὴν ἄμυναν 10
 τὰς τῶν προλαβόντων μαχαίρας, ἂν μὴ καὶ αὐτὸς βαπτίσας τὸ ξίφος τὴν
 ἀγανάκτησιν παραμυθήσεται τῇ οἰκείᾳ χειρὶ. πλείους οὖν νεκρὸν ἢ ζῶντα
 κατατρώσαντες τὸν μεγαλόψυχον, οὕτως ἀνεχώρησαν σφαδάζοντες τῷ θυ-
 μῷ, ὅτι μὴ πρὸς πλείονα τιμωρίαν αὐτοῖς ἐπήρηκῃσε τὸ σῶμα κολαζόμενον.

18 Μετὰ τοῦτον δὲ τρεῖς ὑπαντιάζουσιν ἡμῖν ὁδοιποροῦντες κατὰ τὴν 15
 ἔρημον, οἱ φλεγμαίνουσιν αὐτῶν ἔτι τὴν ὀργὴν μικρὸν κατέπαυσαν, τῆς
 εἰς ἐκεῖνον μανίας ἐκπλήσαντες αὐτοὶ τὰ ἐλλείμματα. ὥσπερ γὰρ ἄγριοι
 θῆρες ἢ κύνες θηρατικοὶ δειχθείσης μόνον καὶ διαφυγούσης τῆς θήρας
 πρὸς πλείονα μανίαν ἐρεθίζονται τῇ ἀποτυχίᾳ, καὶ τὸ αὐθις ἐμπεσὼν μετὰ
 πολλῆς διώκουσι τῆς σπουδῆς, τῇ δευτέρᾳ ἀσφαλείᾳ τὴν προτέραν ἀνα- 20
 κτώμενοι σχολήν, οὕτως ἐπὶ τοὺς φανέντας δραμόντες οἱ μαιφόνιοι, πρὶν
 ἐγγίσει σπασάμενοι τὰ ξίφη, εὐθύς ἀνήρουν πλησιάσαντες, μετὰ τοσαύτης
 ἐπ' αὐτοὺς χωρήσαντες τῆς ὀμότητος μεθ' ὅσης ἂν αὐτὸν πάλιν λαβόντες
 19 τὸν παροξύναντα. οὐπω δὲ τοῖς κολοῖς ἐναποθέμενοι τὰ ξίφη, ἔτι δὲ γυμνὰ
 κατέχοντες ἐν χερσὶν αὐτὰ θερμοῦ καὶ ἀτμίζοντι μεμολυμμένα τῷ αἵματι, 25
 δύο καθ' ὃν ἐπορεύοντο τόπον ὀρῶσι κείμενα μοναστήρια, οὐκ ἀντικρὺς

τῆς ὁδοιπορίας, ἀλλ' ἐγκάρσια κατὰ θάτερον μέρος χειρός, ἀπέχοντα στα-
 δίους ἀλλήλων μὲν τριάκοντα, τοῦ δὲ ἐν ᾧ ἡμεν τόπου πεντεκαίδεκα,
 ἕκαστον ὡσπερ ἀπὸ κέντρου ἐπὶ τὰς περιφερεῖς τοῦ κύκλου γραμμὰς
 ἀφεστῶτα ἴσῳ μέτρῳ. μερισθέντες οὖν ἐχώρουν οἱ ἡμίσεις ἐφ' ἑκάτερον,
 5 ὅσῃν ἦσαν ἀνασκευασάμενοι λείαν ἐπὶ χώραν μετὰ τῶν ὑποζυγίων εἶσαν-
 τες. καὶ τὸν μὲν πρὸς νότον πῶς ἀνειλον οὐκ ἔγνων ἢ τίνα, τὸν δὲ ἐπὶ τὸ
 βόρειον κλίμα ὡς ἐπλησιάζομεν ἐκ τοῦ πολλοῦ δρόμου τῶν βελῶν ἐκκτυ-
 πούντων ταῖς φαρέτραις αἰσθόμενον καὶ φυγεῖν ἀρξάμενον ἐντείνοντες τὰ
 τόξα πολλοῖς διαπεύρουσι βέλεσιν. εἶτα προηῆ πεσόντα καταλαβόντες οὐ
 10 κατέλειπον, ἐπὶ τῶν φθασάντων τραυμάτων εἶσαντες ἀποθανεῖν ἀρκούσας
 ἔχοντα πρὸς τοῦτο πληγὰς, ἔτι δὲ ἐμπνέοντα καὶ ψυχορραγοῦντα ἀνατρέ-
 φαντες ὑπτιον ἀπὸ ἥβης ἀνατέμνουσιν ἐπὶ θώρακα, ἀναπνεύσαντα δὲ διὰ
 τῆς ἀνατομῆς τὰ σπλάγχνα καὶ ταῖς πλευραῖς περιχυθέντα ἐκατέρωθεν
 τοῖς κοντοῖς διετάραττον, ἕως καὶ ταῦτα διέσπασαν πρὶν ἀπέλθωσιν.
 15 Μετὰ ταύτας ἐγὼ μὲν ἀπέδρων τὰς πράξεις, ὡς ἔφην προλαβών, ὁ δὲ 20
 σὸς παῖς τί ποτε μείνας ἔπαθεν οὐκ οἶδα, ζῶντα μὲν καταλιπών, οὐ χρη-
 στάς δὲ περὶ τοῦ ζῆν ἔχοντα τὰς ἐλπίδας διὰ τὸν ψιθυρισθέντα θάνατον.
 Ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ καὶ τὴν νυκτερινὴν φαντασίαν ἔναυλον ἔχων — 6
 ἡμην γὰρ δὴ κατ' ὄναρ ἐπιστολὴν ἀναγινώσκων ἐγχειρισθεῖσαν ἔναγχός
 20 μοι παρά τινος τῶν γνωρίμων, πρὶν ἀνειληθῆναι ἐπὶ τῆς πτύξεως ἔχουσαν
 οὕτως· τῷ μετὰ θεὸν δεσπότη μου καὶ πατρὶ ὁ μακάριος Θεόδουλος —
 τί ποτε ἄρα τὴν ψυχὴν ἐπεπόνθειν, εἶπερ εἶχον ἔτι τὴν ψυχὴν; ἐτεμνό-
 μην τὴν καρδίαν, διεσπώμην τὰ σπλάγχνα, παρελελύμην τὴν ἰσχύν, δι-
 ἔσταζον ἀπλῶς πᾶσι τοῖς μέλεσι, τὴν ἀγγελίαν ἀκούσας τῷ ὄνειρῳ συν-
 25 ἄδουσαν καὶ οὐκέτι ποιούσαν ἐνδοιάσιμον ἢ ἀμφίβολον τὴν ὑπόνοιαν τῆς

- τελευτῆς, βεβαιωθεῖσαν πρὸς τὸ ἀξιόπιστον δυσὶ μαρτυρίαις. καὶ ὡσπερ ἐμβροντηθεῖς ἀθρόα νεφῶν συμπαταγούτων ἠχῆ, οὔτ' ἐκλαιον λοιπὸν οὔτ' ὠδυρόμην, ἀλλ' ἀτενῶς ἔβλεπον πρὸς αὐτὸν ἀσκαρδαμυκτῶν κεχηνότι τῶ
- 2 βλέμματι. ἢ γὰρ κυβερνῶσα τὰ βλέφαρα πάντως ἔνδον ναρκήσασα δύναμις ἔμενεν ἄπρακτος, νεκρὰ καταλιποῦσα τὰ κατὰ τέχνην φυσικὴν ἠνι- 5 οχούμενα αἰσθητήρια· τοιαύτη γὰρ ἢ ὑπερβάλλουσα λύπη ἀχανεῖς καὶ λίθων ἀναισθητοτέρους ποιεῖ καὶ τὸ ὑγρὸν τῶν δακρῶν πηγνυσι κάτω, τῆ παχύτητι τοῦ πνεύματος κωλύουσα ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦτο χωρεῖν. καί με κατὰ θείαν πρόνοιαν γυνή τις τῶν αὐτόθι, ἧς τέκνον τὸ ἀναιρεθὲν ἐτύγγανε μειράκιον — ἐδηλώθησαν γὰρ λοιπὸν ὑπὸ τῶν λαθεῖν δυνηθέν- 10 των οἱ τελευτήσαντες —, <ἐκ> τῆς πωρώσεως μόλις ἀνήνεγκεν ἐκείνης. ὡς γὰρ ἔμαθε σφαγέντα τὸν παῖδα καὶ πρὸς τοὺς ἀνελόντας γενναίως ἀγωνισάμενον, τῆ πράξει τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπεδείξατο συγγένειαν, μήτηρ
- 3 ἀληθῶς ἐκείνου φανεῖσα γνησία. ἐσθῆτα γὰρ περιθεμένη λαμπρὰν καὶ τὸ σχῆμα πᾶν ἐξαλλάξασα πρὸς τὸ φαιδρότερον, τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρα- 15 νὸν ἀνέτεινε, φωνὰς εἰς τὸν σωτῆρα θεὸν ἀναπέμπουσα τοιάσδε· σοὶ παρεθέμην, δέσποτα, τὸν παῖδα καὶ σέσωσταί μοι καὶ νῦν καὶ ἕως αἰῶνος· παρὰ σοὶ πεπίστευκα τὸ μειράκιον καὶ πεφύλακται σῶον ἀληθῶς καὶ ἄτρωτον. οὐ γὰρ ὅτι τέθνηκεν οὐδ' ὅπως κατέλυσε τὸν βίον λογίζομαι, ἀλλ' ὅτι πάσης ἁμαρτίας ἔφυγε πείραν σκοπῶ, οὐχ ὅτι κατετρώθη τὸ 20 σῶμα καὶ πικρὰν ὑπέμεινε τελευτήν, ἀλλ' ὅτι τὴν ψυχὴν καθαρὰν καὶ ἄμωμον ἠνεγκεν ἐκεῖ καὶ τὸ πνεῦμα ταῖς σαῖς ἄσπιλον παρέθετο χερσίν.
- 4 ἐγὼ βραβεῖα τὰς σφαγὰς ἀριθμῶ, ἐγὼ τὰς πληγὰς στεφάνους μετροῶ· εἶθε καὶ πλείονας ἐχώρει τὸ σῶμα τὸ σόν, ἵνα σοὶ πλείονες γεγόνασιν οἱ μισθοί. ἔνθεν μοι τῆς κνοφορίας ἀπόδος τοὺς μισθοὺς, ἔνθεν τῶν ὠδίνων παράσχε 25 τὰς ἀμοιβάς, ἔνθεν τῆς τιθηνίας ὄρεξον τὰς τιμάς. συμμέρισαί μοι τοὺς ἄθλους τῶν πόνων· κοινὸς γὰρ ἀμφοτέρων κάματος. σὺ ἠγώνισαι, κἀγὼ

τοῦ ἀγῶνος ἔστερξα τὰ τραύματα· σὺ ἠθλήσας, κἀγὼ τῆς ἀθλήσεως
 συνήδομαί σοι· σὺ πρὸς βαρβαρικὸν ἔστης θυμὸν, ἐγὼ πρὸς φύσεως τυ-
 ραννίδα ἐπολέμησα· σὺ θανάτου κατεφρόνησας, ἐγὼ σπλάγχχνων ὑπερεφρό-
 νησα· σὺ τὴν ὀδύνην τῆς σφαγῆς ἠνεγκας ἀνεκτῶς, ἐγὼ σπαρασσομένων
 5 μοι τῶν σπλάγχχνων καρτερῶ τὴν βάσανον. ἴσα καὶ οὐ καταδεέστερα τῶν
 σῶν τὰ ἐμά· σὺ τῷ πικρῷ τῆς ὀδύνης νικᾷς, ἐγὼ τῷ μήκει τοῦ χρόνου
 πλεονεκτῶ. κἂν γάρ σοι λίαν ἀλγεινὸς γέγονεν, ἀλλὰ πρὸς ὥραν ὁ θάνα-
 τος, ἐγὼ δὲ μακρὸν ἔλκω τὸ ἄλγημα, κἂν ἐπιεικῶς τοῦτο φέρω φιλοσο-
 φοῦσα. οὐκ ἀναισθητῶ τοῦ πάθους, ἀλλὰ βία κρατῶ τῆς ὀδύνης. ἀλγῶ 5
 10 λνομένων μοι τῶν δεσμῶν τῆς νηδύος καὶ τοὺς κόλπους τῆς μήτρας σπα-
 ράσσομαι, ἀλλ' ἐπέχω σώφρονι λογισμῷ τὰ τούτων ἐπανιστάμενα πάθη.
 τί γὰρ πένθους ὄφελος μανικοῦ, τοῦ οἰχομένου λοιπὸν ἀναλύειν οὐ πεφυκό-
 τος; διὰ τοῦτο οὐκ ἐμιμησάμην σαρκῶν μητέρας, ἀγεννῶς ἐπὶ ταῖς τοιαύ-
 ταις συμφοραῖς παθαινομένης, οὐκ ἐζήλωσα σωμάτων τεκούσας, τὴν
 15 ζωὴν ταύτην μόνην λογιζομένης, αἶ τὸν μέλλοντα βίον ἀγνοοῦσαι δεινὸν
 τίθενται καὶ χαλεπὸν τὴν ἐν τῷ παρόντι τῶν φιλτάτων διάζευξιν, οὐ κατ-
 ἔσχισα χιτῶνα καὶ γυμνὰ χερσὶν ἔτυπα στέρνα, οὐκ ἐσπάραξα κόμας ἐμάς,
 οὐκ ὄνυξιν ἠφάνισα πρόσωπον, ζῆν σε παρὰ θεῷ τὴν ἀκήρατον πεπεισμένη
 ζωὴν καὶ ἔξειν μετ' οὐ πολὺ γηροκόμον ἐκεῖ, ὅταν περιθραυσθῇ ὅτῳ
 20 δῆποτε τρόπῳ κἀμοὶ τὸ ὀστράκινον σκεῦος. μακαρία ἐν μητράσιν ἐγὼ τοιοῦ- 6
 τον ἀγωνιστὴν θεῷ παραστήσασα, μακαρία καὶ τρισμακαρία. θαρσῶ γὰρ
 ἀληθῶς καυχῆσασθαι λοιπὸν ἀπελθόντος σου, εἰς ὃν ἐδεδοίκειν μή τι
 χαλεπὸν με ὁ φθόνος ἐργάσεται, εἰς ψυχικὸν ἐπιβουλεύσας σοι κίνδυνον.
 ἀλλ' ἄπιθι, ὦ παῖ, ἄπιθι τὴν καλὴν πορείαν, ἄπιθι. οὐ γὰρ παρα-
 25 χωρήσω τῷ πατριάρχῃ Ἀβραὰμ τῶν πρωτείων πρὸς αὐτὸν κρινο-
 μένη, οὐδ' ἀγαπήσω μετ' αὐτὸν τὰ δευτερεῖα λαβεῖν, ὅτι προθύμως

τὸν υἱὸν κελευσθεὶς ἀνήνεγκεν ἱερεῖον ἀπαθῶς τῷ θεῷ. ἄδηλον γὰρ εἰ μετὰ τὴν ὀλοκάρπωσιν ἔμεινεν ὁ αὐτὸς ἀπαθής, ἐπεὶ καὶ πολλοὶ σταθερὸν ἐπὶ τῶν ἔργων φυλάξαντες τὸ φρόνημα μετὰ τὴν πρᾶξιν πρὸς λύπην ἐκάμφθησαν, μεταμελεία τὸ ἀσθενὲς τῆς φύσεως ἐλέγξαντες. ἐγὼ δὲ νῦν ἀνδρίζομαι καὶ τὴν ὀδυνηρὰν κατήφειαν μεταβάλλω πρὸς τὸ εὐθυμον, ὅτε τοὺς ἄλλους κατ- 5
εργαζόμενος ὁ χρόνος ἤττονας δείκνυσι τοῦ πάθους, τῷ μήκει [τοῦ χρόνου] δαπανήσας κατ' ὀλίγον αὐτῶν τῆς καρτερίας τοὺς τόνους, ὅτε ἡ μνήμη καινίζουσα τὸ ἄλγημα σχολὴν δίδωσι τῷ λογισμῷ ἐπ' ἀδείας σκέπτεσθαι τὰ ὀδυνηρὰ τοῦ πάθους. χαλεπὸν γὰρ καὶ λίαν δύσκολον κρίσιν ὀρθὴν πολλῷ χρό-
νω φυλάξαι παντάπασιν ἀμετάπτωτον, τῆς ἐξουσίας τοῦ λογισμοῦ εὐκόλως 10
7 ἐπὶ τὰ ἐναντία τῶν δεδογμένων προτρεπομένης. ὠδυράμην χηρείαν ποτὲ καὶ τὴν ἐρημίαν τῆς κηδεμονίας τοῦ σοῦ πατρὸς ὡς ἀβοήθητος ἐστέναξαι· νῦν δὲ τί δεῖ δακρῦσαι, τί δὲ καὶ ὀλοφύρεσθαι, προστάτην ἔχουσα τοιοῦτον παρὰ θεῷ καὶ ἀμύνειν ἐν τοῖς κακοῖς ἐκεῖθεν δυνάμενον καὶ τὴν γηροκομίαν τῆς ἐμῆς πολιᾶς παρέχειν ἀφθονωτέραν, ἐκ τῶν ἀεννάων μετ' ἐξου- 15
σίας ἀντλοῦντα χαρίτων καὶ ἐποχετεύοντα φιλοτιμότερον μᾶλλον ἢ βασιλικῶν ὧν ἔτι περιῶν ἤρχες θησαυρῶν; ἐπειδὴ τούτοις μὲν τὸ ἀναλίσκόμενον ἐπιλείπει, ὡς ἔχουσιν ὠρισμένον μέτρον τὸ ἀποκείμενον, ὀμβροῦσι δὲ ἐκεῖνοις οὐποτε λείπει ἢ χορηγία πηγάζουσα.
8 Πρὸς ταῦτα ἐγὼ κατεδυόμην οὕτως πρὸς τὸ τοῦ παιδὸς πάθος μαλα- 20
κισθεὶς ἀγεννῶς, καὶ ἤττων γυναικὸς εἰς ἀνδρείαν φανεὶς ἠδούμην τοὺς παρόντας, ἐθαύμαζον ἐκείνην, ἔσκωπτον ἑμαυτόν, ὑπώπια τοὺς τῆς γενναίας λόγους δεξάμενος καὶ μανίαν κρίνας ἐμὴν τὸ σῶφρον ἐκείνης. δίκαια γὰρ ἐγκαλεῖν ἐφ' οἷς ἔπαθον νομίσας θεῷ, τότε ἔγνω ἀμαρτῶν, ὅτε τῷ παραδείγματι τῆς γυναικὸς φορητὴν ἔμαθον παντὸς δεινοῦ προσβολήν. ἢ 25

γὰρ συνείδησις καταπεσοῦσα εἰς ἀθυμίαν τῷ νομισθέντι ἀνυποίστω πολ-
λάκις ἐγείρεται πρὸς τὸ εὐθυμον τῇ νήψει τοῦ τὰ ἴσα παθόντος, τὸ μὴ
εἶκειν εὐκόλως πάθει παρὰ τοῦ κρατήσαντος τούτου εὐχερῶς διδαχθεῖς.

Ἔδοξεν οὖν τῇ βουλῇ τῶν τὴν Φαράν οἰκούντων μετὰ τὴν ἀκοὴν τῶν 9
5 ἠγγελημένων μὴ σιωπῆσαι τὸ τολμηθέν, ποιῆσαι δὲ τῷ τῶν βαρβάρων
βασιλεῖ τοῦτο καταφανές. καὶ δὴ πέμπουσιν πρὸς αὐτὸν δύο τῶν παρ' αὐτοῖς
καλουμένων ἡμεροδρομῶν, ἐγκαλοῦντες παράβασιν τῶν συγκειμένων
σπονδῶν. νέοι δὲ εἰσιν ἐφήβων ὀλίγω πρεσβύτεροι, πρωτογενείων ἐγγύς,
ταῖς τοιαύταις ὑπηρετούμενοι χρεῖαις, τόξων καὶ βελῶν, ἀκοντίων καὶ
10 πυροβόλων λίθων ἐπιφερόμενοι πλέον οὐδέν. ταῦτα γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὴν
ζωὴν κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν γίνεται χρήσιμα, τὰ μὲν τὴν ἄγρην, τὰ δὲ τὸ
πῦρ παρέχοντα πρὸς τὴν ὄπτησιν· ξύλων γὰρ αὐτοῖς ἐν παντὶ τόπῳ καὶ
φρυγάνων εὐπορία πολλή, οὐδενὸς κατὰ τὴν ἔρημον ὑλοτομοῦντος τὰ
φυόμενα.

15 Ἐν ᾧ δὲ ἐκείνην ἤννου οὔτοι τὴν ὁδόν, ἡμεῖς ἐπὶ τὴν συγκομιδὴν ἐξήλ- 10
θομεν τῶν σωμάτων, καὶ παραγενόμενοι πεμπταίους εὐρομεν τοὺς ἀνηρη-
μένους οὐδὲν παθόντας ὧν πάσχειν εἰκὸς νεκρὸν πολυήμερον, οὐκ ὁδω-
δότας, οὐ μαδῶντας, οὐκ ἀδικηθέντας παρὰ τῶν λυμαίνεσθαι πεφυκότων
σαρκοβόρων ὀρνέων ἢ θηρίων ἀγρίων. τοσοῦτον δὲ χρόνον ἔχειν αὐτοὺς
20 καὶ ὁ τοῦ Μαγάδωνος εἰρήκει παῖς· τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ πρὸς τῶν βαρ-
βάρων πεφονευμένῳ βουλευτῇ. ἦν δὲ ὁ μὲν ἐν τῇ Βηθραμβῇ Πρόκλος, Ὑπά-
τιος δὲ ἐν τῇ Γέθ, Ἰσαὰκ δὲ ἐν τῇ μονῇ Σαλαήλ, Μακάριος δὲ καὶ Μάρκος
οἱ κατὰ τὴν ἔρημον ἔξω πεφονευμένοι, Βενιαμὴν δὲ ἐν τῇ ἔξω τῇ Αἰλίμ,
Εὐσέβιος δὲ εἰς Θωλὰ καὶ Ἡλίας ἐν Αζῆ· τῶν δὲ δύο τὸν ἕτερον πολ-

λὰς μὲν εὖρομεν ἔχοντα σφαγὰς, ἔτι δὲ ζῶντα, ὃν καὶ βαστάσαντες ἀπεθέ-
 11 μεθα ἐν κελλίῳ, πρὸς τὴν ταφὴν τῶν ἄλλων τρεπόμενοι σωμάτων. ἀναλύ-
 σαντες δὲ πάλιν ἐπ' αὐτὸν ζῶντα μὲν ἐφθάσαμεν οὐκέτι, παρὰ δὲ τὴν
 ὑδρίαν κείμενον εὖρομεν νεκρόν· διψήσας γὰρ πάντως ἐκ τῆς τῶν τραυ-
 μάτων φλογώσεως, μετὰ τὸ πιεῖν ἔπεσεν ἐπὶ τὰ γόνατα προηνῆς, ἐπὶ τού- 5
 του τοῦ σχήματος καταλειπούσης αὐτὸν τελευτήσαντα τῆς ψυχῆς. καὶ τοῦ-
 τον οὖν ὡς τοὺς λοιποὺς παραδόντες κηδεῖα ἐξήλθομεν μαθησόμενοι τί
 ποτε τὸ μηνυθὲν εἶη παρὰ τοῦ ἡγουμένου τῶν βαρβάρων. ἄρτι δὲ εἰσερ-
 χομένων ἡμῶν τὴν Φαρὰν παρῆσαν οἱ ἀπεσταλμένοι, γράμματα κομίζον-
 τες παρ' αὐτοῦ τὰ καὶ τὴν εἰρήνην βεβαιοῦντα καὶ ἡκεῖν ὡς αὐτὸν κελεύον- 10
 τα τοὺς ἠδικημένους, μάλιστα τῶν ἔτι ζώντων αἰχμαλώτων τοὺς προσ-
 ἤκοντας. εἰ δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πεφονευμένων δίκην τις θέλοι λαβεῖν, ἐτοίμως
 ἔχειν ἔλεγεν ἐκδιδόναι τοὺς αἰτίους πρὸς τιμωρίαν, καὶ τὰ σκῦλα δὲ πάντα
 δώσειν ὡμολόγει τοῖς σεσυλημένοις. λύειν γὰρ οὐκ ἠθέλε τοὺς τῆς εἰρήνης
 11 θεσμούς, ὡς ἐμήνυε, τὸ πρὸς αὐτοὺς ἔνσπονδον ἀγαπῶν διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν 15
 παραμυθίαν· οὐ μικρὸν γὰρ κέρδος αὐτοῖς ἢ πρὸς αὐτοὺς φέρει ἐπιμιξία
 ἐν ταῖς ἀνάγκαις τῆς ἐνδείας βοηθουμένοις τῇ τούτων εὐπορίᾳ. δῶρα τοιγαρ-
 οῦν παρασκευασάμενοι καὶ πρέσβεις ὡς ἐπὶ ἀνανεώσει τῆς παραλυθείσης
 χειροτονήσαντες εἰρήνης, τῇ ἐξῆς ἐκπέμπουσιν αὐτούς τε καὶ τοὺς ἐλπίδι
 χρηστῇ δῆθεν ἀφιζομένους ἡμᾶς. 20

12 Ὑγδόην δὲ ἡμέραν ὁδοιποροῦντες — ταῖς γὰρ πάσαις δυοκαίδεκα ἢ πρὸς
 αὐτὸν ἠνύσθη ὁδός — ἐν σπάνει κατέστημεν τοῦ ὕδατος καὶ πολλὴ τῆς
 δίψης ἦν ἢ ἀνάγκη καὶ θάνατος ἠλπίζετο λοιπὸν ὃ ταῖς ἐνδείαις ἐφεδρεύων
 αἰεί. ἔλεγον δὲ πού πλησίον εἶναι πηγὴν οἱ πεπειραμένοι τῶν τόπων, καὶ
 τοῦτο τοὺς πολλοὺς κάμνοντας ἐψυχαγῶγει, προσδοκία τοῦ μέλλοντος τὸ 25
 παρὸν ἰωμένους κακόν. τρέφει γὰρ ἐλπίς ὄνειροπολουμένη ἀληθείας οὐκ

ἔλαττον, τὴν παντελῆ ἀπόγνωσιν βουκολοῦσα τῇ προσδοκίᾳ καὶ τὸ ἀπο-
 πεπτωκὸς τῆς δυνάμεως ἐγείρουσα τῇ [τῆς ἐλπίδος] χειρὶ. ἔτρεχον οὖν 13
 πολλοὶ φθάσαι πρὸ τοῦ πλήθους ἐπειγόμενοι τὸ ζητούμενον καὶ μετ' ἀδείας
 ἀπολαῦσαι ποθοῦντες οὐπερ ἦσαν ἐνδεεῖς, ἄλλος ἀλλαχοῦ τραπόμενοι,
 5 καθὼς ἕκαστον ἤγεν ἢ τῆς ἐπιτυχίας ἐλπίς, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς περισκο-
 ποῦντες μηκόθεν τῷ ἀτενεῖ τοῦ βλέμματος ἐποιοῦντο τὴν ἔρευναν, ὥσπερ
 λύχνῳ τῷ ὄμματι τὸ λανθάνον περιεργαζόμενοι. ἦειν δὲ καὶ γὰρ βάδην ἐπό-
 μενος τοῖς προτρέχουσιν, ὡς μὲν ἴσως φήσειεν ἄλλος, ἀδυναμία τοὺς μᾶλ-
 λον ἰσχύοντας οὐ φθάνων ἀσθενεῖα τοῦ γήρους, ὡς δὲ ἐγὼ φημι, τὸ σεμνὸν
 10 τῆς καταστάσεως οὐ θέλων ὑβρίζειν ἀτάκτῳ δρόμῳ· ἔτι γὰρ ἴσχυον τῆς
 ἀνάγκης οὐκ ἔλαττον, ὅποτε καὶ παρὰ δύναμιν οἶδεν αὕτη κινεῖν τὸ σῶμα,
 πρὸς τὸ ἐπεῖγον τὴν ὁρμὴν ὠθοῦσα καὶ ὡς οὐ πέφυκεν. ἦν δὲ κατὰ πρόσ- 14
 ωπον τῆς ἐμῆς πορείας ἢ πηγῇ κειμένη, ἐκρούπτετο δὲ ἐπιπροσθουμένη
 γεωλόφῳ μέσῳ· τοὺς γὰρ ἐφ' ἑκάτερα σκιδναμένους αἰεὶ καταλιπὼν μέσος
 15 ἐχώρουν, τῆς εἴτε ἐνθεν εἴτε ἐνθεν εὐρέσεως οὐ πολλῷ μέτρῳ ἀποστήσε-
 σθαι στοχαζόμενος. ὑπερκύψας δὲ μικρόν, ὀπηνίκα τοῦ γεωλόφου παρηλθὼν
 τὰ νῶτα, καὶ τὴν πηγὴν εἶδον πρῶτος καὶ βαρβάρους περὶ αὐτὴν κεχυμέ-
 νους, καὶ ὡς ἐχθροῖς ἐμπεσὼν ἀνημέροις οὔτε ἐταράχθην τῷ ἀδοκῆτῳ
 οὔτε κατεσχέθην δειλία πολλῇ, μέσος δὲ φόβου καὶ χαρᾶς γενόμενος λο-
 20 γισμῷ παρηγόρουν ἑμαυτὸν τῆς τοιαύτης συντυχίας· ἢ γὰρ εὐρήσειν παρ'
 αὐτοῖς ἔλεγον τὸν παῖδα καὶ δουλεύσειν μετ' αὐτοῦ προθύμως καὶ τῆς
 ὄψεως ἀπολαύων τοῦ ποθουμένου καὶ τὸ ἐπαχθὲς τῆς δουλείας ἐξευμα-
 ρίζων τῇ τῆς ὄψεως ἡδονῇ, ἢ ἀναιρεθῆσεσθαι καὶ τέλος ἔξειν τῆς ἀνιώσης
 λύπης.

- 15 Ἀλλ' οὗτοι μὲν ἀναθρώσκοντες φύρδην ἔτρεχον ἐπ' ἐμέ, καὶ καταλαβόν-
 τες ὥσπερ ἐνεὸν ἐπὶ τῆς συννοίας ἐστηκότα ἔσυρον ἀνηλεῶς, οἱ δὲ ἐπὶ τὴν
 ἔρευναν τοῦ ὕδατος μετ' ἐμοῦ ἐσταλμένοι θεασάμενοι τούτους καὶ οὐπω
 πρὸς αὐτῶν τεθεαμένοι, μετατραπέντες ἡσυχῇ λαθραίαν ὀξέως ἐποιοῦντο
 τὴν ὑποστροφὴν, πρηνεῖς κατὰ τὰ ἐρπιστικὰ συρμῶ κλέπτοντες τὴν φυγὴν. 5
 ἐγὼ δὲ διασπώμενος, ἐλκόμενος, τί γὰρ οὐ πάσχων ἀνήκεστον, τούτων
 μὲν οὐδὲ λόγον εἶχον οὐδὲ αἰσθησιν τῶν γινομένων ἐλάμβανον σπαρασσό-
 μενος, ὅλον δὲ τὸν νοῦν ἡσχόλουν εἰς τὴν τοῦ μειρακίου ζήτησιν, κάκεῖνον
 τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀηρεύνων περιαθρῶν πλανωμένοις, ὁμοιότητι ὡς ἀληθεία
 πολλάκις καὶ ἀνειδωλοποιοῦσι πρὸς τὴν ἐνθύμησιν τὰς ἔξωθεν μορφάς. ὁ 10
 γὰρ ὁ νοῦς ἔχει τῇ φαντασίᾳ τετυπωμένον, τοῦτο τοῖς ὀφθαλμοῖς ὄραν
 δοκεῖ φανταζόμενος, πᾶσι διὰ τὸν τῆς ἱστορίας πόθον τὴν σπουδαζομένην
 μορφήν περιτιθεῖς.
- 16 Καὶ οὐ πολὺς τούτων τελουμένων διαγέγονε χρόνος καὶ ἰδοὺ παρήσαν
 οἱ τῆς ὑμετέρας δυνάμεως μάχιμοι, καὶ ἀναφανέντες ἐπὶ τοῦ λόφου με- 15
 τέωροι πολλὴν ἐποίησαν τοῖς βαρβάροις ταραχήν. ὡς γὰρ ἐσήμηναν ἀλα-
 λαγμῶ τὴν παρουσίαν, οὐδεὶς ἦν ὃς ἔμεινεν ἐπὶ χώρας, γυμνὸς δὲ πᾶς ὁ
 τόπος ἀθρόως ἐδείχθη ὁ πρὸ πολλοῦ βρίθων τοῖς σώμασιν. σῶζεσθαι γὰρ
 ἕκαστος ἐπειχθεὶς ἔφυγεν, οὐδὲν μεθ' ἑαυτοῦ λαβεῖν δυνηθεὶς, καὶ τρέχων
 ἔσπερχεν καθάπερ πανικῶ δείματι διωκόμενος. τοσοῦτος αὐτοῖς φόβος 20
 τῶν φανέντων ἐκ τοσαύτης ἀδείας ἐνέπεσεν, ὡς μηδὲ πρὸς τὴν δίωξιν
 ἐπιστραφῆναι ὑπονοία τῆς καταλήψεως, ἔχειν δὲ κατόπιν ἐπομένους αἰεὶ
 καὶ ἐσπασμένους τὰ ξίφη καὶ τύπτειν τινὰς καὶ ἀηρηκέναι πολλοὺς καὶ
 τὸν οἰκειὸν θόρυβον ἐκείνων παρουσίαν νομίζειν, μέχρις ἔδωκεν αὐτοῖς

ἀναπνεῦσαι μόλις τὸ διάστημα τῆς φυγῆς, παρασχὸν περιβλέψασθαι καὶ
 ἰδεῖν τοὺς διώκοντας. ποιεῖ γὰρ ὁ φόβος μείζονα νομίζειν τὰ συνέχοντα καὶ
 πλείονα φαντάζεσθαι παρασκευάζει τῆς ἀληθείας, τῆς δειλίας ἀξιούσης
 ὑπὲρ ὃ ἔχει τὰ πράγματα. ἠῦρον οὖν τὰ πρὸς τῶν φυγόντων καταλειφθέντα
 5 παραγενόμενοι καὶ πολλὴν ἐκ τῶν παρεσκευασμένων ἐκείνοις ἐποίησαντο
 οὗτοι τὴν εὐφροσύνην, τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας καταμείναντες αὐτόθι.

Τέτταρας δὲ ὁδοιπορήσαντες ἄλλας ἡμέρας ἤκομεν εἰς τὴν παρεμβολήν, 17
 καὶ μηνυθέντες οἱ πρέσβεις ἐκλήθησαν συντευξόμενοι τῷ Ἀμανῇ — τοῦτο
 γὰρ ἦν ὄνομα τῷ βασιλεῖ τῶν βαρβάρων — καὶ προσκομίσαντες τὰ δῶρα
 10 ἔτυχον ἀποκρίσεως εὐμενοῦς σκηνήν τε πλησίον ἔλαβον ἐκείνου καὶ ἀπ-
 ἤλαυσαν φιλοφροσύνης πολλῆς, ἕως ἀκριβῆς ἔρευνα φανερὰ κατέστησε τὰ
 κατὰ τὴν ἔφοδον ἠρπασμένα. καὶ οἱ μὲν βραχεῖ καιρῷ ἠνύετο ταῦτα,
 ἐγὼ δὲ παλμοῖς τὴν καρδίαν ἐβαλλόμεν σφοδροῖς καὶ πρὸς τὴν ἀγγελίαν
 ἤμην ἐπτοημένος. πᾶς δὲ κτύπος οὐτινοσοῦν φήμην τοῦ σπουδαζομένου
 15 ψιθυρίζειν ἐδόκει καὶ τὰ ὦτα τοῖς ἤχοις τῶν φωνῶν ἦν εὐτρεπῆ καὶ ὁ νοῦς
 τούτοις ὡς ἀγγέλοις παρεκάθητο, ζῶν ἄρα τοῦ παιδὸς ἢ θάνατον εὐαγγ-
 γελιοῦνται σκοπῶν. ὁ γὰρ τοῦ σπουδαζομένου τὴν γνῶσιν ἄπορον ἔχων καὶ
 ἀμφιβολία μεριζόμενος, πρὸς πᾶσαν ἐνθύμησιν ἀστάτως ῥιπίζεται, ἕως
 ἂν σαφῆς δήλωσις τῆς ἀληθείας λύση τοῦ ἐνδοιασμοῦ τὸ ἄπορον καὶ
 20 ἐδράση κυκωμένην τῇ ἀφασίᾳ τὴν ἐννοίαν.

Ὡς δὲ ἤκον οὐ πάνυ τοῖς προσώποις φαιδροί, μήνυμα σκυθρωπῆς ἀγ- 18
 γελίας τὸ κατηφές αὐτῶν στοχαζόμενος 'οὐ χρεῖαν' ἔλεγον 'ἔχετε λόγον·
 ἢ γὰρ ὄψις διηγεῖται τῷ συμπτώματι τὴν συμφορὰν καὶ πρὸ τῆς γλώσσης
 κέκραγε τὸ πάθος, τὸ μέλλον ἀπαγγέλλεσθαι λόγῳ προφημίσασα τῷ

σχήματι. οὐκ ἀπατηθήσομαι πιθαναῖς ἀπολογίαις οὐδὲ κατασοφισθήσομαι ῥήμασιν ἐσχεδιασμένοις πρὸς τὸ εὐλογον. ἴσως γὰρ ὑμῖν πρὸς ἐμὴν παραμυθίαν κεκάττυται πρόφασις εὐπρεπῆς κρύψαι θέλουσα τέως εὐσχήμῳ ψεύδει τὸ λυπηρὸν τῆς ἀληθείας. ἐγὼ δὲ οὐ λόγοις προσέχω πρὸς τὸ πιθανὸν ἀπατηλῶς σχηματίζεσθαι δυναμένοις, ἐν τῷ προσώπῳ 5 δὲ βλέπω τῆς ψυχῆς τὸ πάθος. εἰκὼν γὰρ τοῦτο ἐκείνης τρανῶς χαρακτηρίζον αὐτῆς τὴν ἐνδομυχοῦσαν διάθεσιν καὶ οὐ πεφυκὸς πεπλασμένη μορφῇ ἄλλο δεικνύναι ἦθος ἐπὶ τοῦ φανεροῦ ἢ ὅπερ ἐν τῷ βάθει λανθάνον ἔχει ἐκείνη. λόγος μὲν γὰρ καὶ τὰ λυπηρὰ τῇ εὐκολίᾳ τῆς προφορᾶς ἀπαγγέλλειν φαιδρῶς, ὅταν ἐθέλη, δύναται, σχῆμα περιτιθεῖς τοῖς φθόγγοις 10 οἷον ἂν βούληται, δίκην ἐταίρας εἰδεχθοῦς κομματικῷ κόσμῳ τὸ φυσικὸν ἐπικαλυπτούσης εἶδος τῇ τέχνῃ καὶ μεταμορφούσης τὸ ἀληθὲς ἀπατηλοῖς χρώμασιν. ὅψις δὲ ψυχῆς τὰ πάθη συγκρούπτειν οὐκ ἀνέχεται, κατήγορος δὲ τοῦ ἀδήλου ἀδέκαστος γίνεται, τῷ φανερῷ συμπτώματι τὴν λανθάνουσαν ἐλέγχουσα διάθεσιν καὶ οὐ δυναμένη βεβιασμένῳ μειδιάματι σοφίσασθαι τὸ λυποῦν, ὡς οὐδὲ κάτοπτρον δεῖξαι φαιδρὸν πρόσωπον καὶ ἀνθοῦν τὸ κατηφεία συμπεπτωκός, ἐκεῖνο πεφυκὸς ἀποσκιάζειν ὅπερ ἢ ἐγκύπτουσα θέλει μορφῇ. ἢ οὖν ἀπλάστως εἶπατε παρακαλοῦντι τὸ ἀληθὲς ἢ ἴστε τοῖς προσώποις εἰρηκέναι τοῦτο ὡς ἔφθην εἰπών. τί γὰρ ὄφελος πρὸς ὀλίγον ψυχαγωγῆσαι ψευδεῖ παρηγορίᾳ τὸν λυπούμενον, ὕστερον δὲ μειζόνως 20 ἀνιᾶσαι, ὅταν φωραθῇ λυπηρὸν ὃν τὸ ἀληθές;

- 19 Ὅρκοις οὖν πολλοῖς ὡς οὐ τέθνηκε, ζῆ δὲ πεπραμένος τινὶ τῶν ἐν Ἐλούσῃ τῇ πόλει πιστωσάμενοι, συνεβούλευον μὲν ἀπιέναι — εὐρήσειν γὰρ ἔλεγον ἐκεῖ τὸν παῖδα —, τὴν δὲ λύπην οὐκ εἰς ἅπαν εἰ καὶ μετρίως ἴασαντο. τί γὰρ, ἐλογιζόμεν, εἰ ζῆ καὶ ὁ μείζων τοῦ θανάτου καταλέλυται φόβος, δου- 25

λεύει δὲ πεπραμένος καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σὺν ἐμοὶ διατρίβειν κεκώλυται; οὐ ποιεῖ γὰρ καθαρὰν ὅλως τὴν ἡδονὴν ἢ ἀνάγκη, ταῖς ὁρμαῖς τῆς προαιρέσεως ἐμποδῶν ἰσταμένη καὶ τὸ ἐλεύθερον τῆς γνώμης ἐπέχουσα ἀλλοτριῶ θελήματι, φυσικῶς τῆς ψυχῆς βουλομένης ἐναβρύνεσθαι τῇ αὐτεξουσιότητι καὶ ἀδεῶς ἐντροφᾶν τοῖς κατὰ γνώμην, ὡς ἂν ἐθέλη, οὐδαμῶθεν πρὸς τὸ ἀπροαίρετον βιαζομένη δουλεύειν.

Ἔσπερον ὅμως ἐχώρουν ἐπὶ τὴν ἠγγελημένην πόλιν μεθ' ὧν ἔδοσάν μοι 20 δυοῖν ὁδηγῶν, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπαντᾶ τις ἡμῖν νεανίας ζώοις ἀχθοφόροις ἀκολουθῶν. οὗτος δὲ ἦν ἐωρακῶς με ἐν τῇ παρεμβολῇ καὶ τὰ κατ' ἐμὲ 10 πεπυσμένος ἀκριβῶς, ὃς πάντως ἐν τῇ Ἐλούση γενόμενος, τὰ περὶ τοῦ παιδὸς διαλαλούμενα μαθὼν ὡς εἶη πρὸς τῶν βαρβάρων ἠχμαλωτευμένος, διεσάφησέν τε αὐτῷ τὰ περὶ ἐμοῦ καὶ γράμματα κομισάμενος ὡς εὐαγγέλια ἐκόμιζεν ἤκων ἐμοὶ παρ' αὐτοῦ. ἰδὼν δὲ με πόρρωθεν μειδιῶν ἤρξατο προσιέναι, καὶ γὰρ τῇ μνήμῃ οὐκ ἀνιστόρητον ἦδειν οὐδὲ ξενίζοντα πρῶτη 15 τὸν τούτου προσβολῇ χαρακτῆρα. καὶ γενόμενος κατ' ἐμὲ ὡς οὐκ ἀσυνήθης παιδρῷ προσφθέγγεται τῷ προσώπῳ, καὶ τὴν δεξιὰν ἀνατείνας κλίνει ταύτην εἰς τοῦπίσω, καὶ τὸν ταρσὸν ἐπερείσας τῷ ὄμῳ ἐπιστολὴν ἄκροις ἀνιμᾶται ἐκ τῆς βελοθήκης τοῖς δακτύλοις, ἀναδίδωσι δέ μοι καὶ τὸν υἱὸν εὐαγγελίζεται ζῶντα, εὐθυμεῖν παραινῶν καὶ μὴ ὡς ἐπὶ δούλῳ ἄμοιρον 20 ἔχειν ἀγαθῶν τὴν ἐλπίδα· ὃ τε γὰρ προιάμενός ἐστι τῶν κατὰ Χριστὸν θείων μυστηρίων ἱερεὺς καὶ ὁ παῖς ἤρκεται μὲν τελεῖν ἐν τῷ ἱερατικῷ τάγματι, τὰς πρώτας τέως τῶν νεωκόρων ὑπηρεσίας πεπιστευμένος, μεγάλας δὲ τῇ σπουδῇ ὅσον οὐδέπω προκοπῆς ὑποφαίνει ἐλπίδας, πολλὴν πειρᾶν ἀρετῆς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δούς, καὶ πάντας ψηφίζεσθαι τοῦτο πέ-

- 21 πεικεν, χρηστότητι τρόπων αὐτοὺς πρὸς τοῦτο χειραγωγησάμενος. ἐγὼ δὲ ἐκεῖνον μὲν ὡς ἄπορος καὶ ἀνέστιος ἡμειψάμην εὐφήμοις φωναῖς καὶ πείραν πολλῶν ἐπηυξάμην ἀγαθῶν, ἐπεὶ μηδὲν εἶχον ὧ̄ τιμήσω τῆς καλῆς διακονίας αὐτόν, θεῶ̄ δὲ τὸ πᾶν τῆς προνοίας ἀνετίθην καὶ τούτῳ τῆς ἀπροσδοκῆτου χαρᾶς τὴν εὐχαριστίαν ἀπεδίδουν δακρῶν, ἀρξαμένῳ 5
λύειν τὴν ὅσον ἐκ τοῦ εἰκότος ἀμήχανον συμφορὰν καὶ ἀποδιδόναι τὴν ἀρχαίαν εὐκληρίαν ἡμῖν.
- 22 Ὡς δὲ ἤκον εἰς τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν τὸν ἅγιον νεὼν ὡς αἴτιον τῶν ἀγαθῶν ἐπεζήτησα καὶ τούτῳ τὴν προσήκουσαν ἀπεπλήρωσα τιμὴν, δάκρυσι καταρράνας τοῦδαφος καὶ θρήνων βοαῖς ἐμπλήσας τὸ τέμενος 10 τοῦ θεοῦ. ἐκεῖθεν ὁδηγηθεὶς ἤλθον ἐπὶ τὸν οἶκον οὗ ἦν καταμένων ὁ παῖς, πολλῶν προλαβόντων καὶ φθάσαι τὴν ἐμὴν ἄφιξιν σπουδασάντων ἐπ' εὐαγγελίοις χρηστοῖς. ἔγνωσαν γὰρ ἅπαντες ἐκ τῆς προλαβούσης φήμης ἐμὲ τὸν θρυλούμενον εἶναι πατέρα τοῦ παρ' αὐτοῖς πεπραμένου, καὶ οὐδεὶς ἦν ὁ μὴ δεικνὺς τῷ σχήματι τῆς χαρᾶς τὰ τεκμήρια, ἕκαστος δὲ 15 ὡς οἰκεῖον ἀπηλπισμένον ἰδὼν ἰλαρῶ προσώπῳ τὸ συγχαρητικὸν τοῦ ἡθους
- 23 ἐπεδείκνυντο σκιρτῶντες. ὡς οὖν πλησίον ἐγενόμεθα τῆς πύλης, καλέσαντες αὐτόν καὶ εἰπόντες ἤκειν ἐμέ, ἄγουσιν ὑπαντησόμενόν μοι· ὡς δὲ εἶδομεν ἀλλήλους, ἐγὼ τε κάκεινος οὐδὲν ἡδονῆς ἐπεδεικνύμεθα, θρήνου δὲ ἐξήρχομεν ἄμφω δάκρυσι τὰ πρόσωπα φύραντες καὶ τοὺς περὶ τὰ στέρνα 20 χιτῶνας ὁμοίως. κάκεινος μὲν προσέτρεχεν οὐ μάλα γνωρίζων — καὶ γὰρ ἤμην ταῖς κόμαις τῆς κεφαλῆς καὶ ἐσθῆτι ῥυπῶν, οὐκ εὐχερῶς γνωρισθῆναι δυνάμενος —, ὅμως τοῖς ἀπαγγείλασι μᾶλλον ἢ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὡς ἔοικε πιστεύσας ἤει διαπετάσας τὰς χεῖρας, ὡς περιχυθησόμενός μοι ἐκθύμως. ἐγὼ δὲ καὶ πλήθους περὶ αὐτόν ὄντος ἐπέγνων ταχέως, ἔτι τοὺς 25 χαρακτῆρας τῆς ὄψεως ἔχοντα τοὺς αὐτοὺς καὶ τῆ μελέτη τῆς μνήμης ὄντας ἐντετυπωμένους μοι τρανοῦς, καὶ οὐ κατασχὼν τῆς χαρᾶς παρελύθην ἀθρόως τοὺς τόνους τοῦ σώματος, καὶ καταπεσὼν ἀχανῆς ἐκείμην χαμαί,
- 24 τεθνάναι τοῖς πολλοῖς νομισθεὶς. ἤμην γὰρ καὶ πάλαι τῆ λύπη νεκροῦ

διαφέρων οὐδὲν παντάπασιν, πλὴν τοῦ ὄραν καὶ ἀναπνεῖν ὧν νεκρός. περι-
 λαβὼν οὖν με καὶ περιπτυσάμενος μόλις ἐκ τῆς λιποθυμίας ἐποίησεν ἀν-
 ενεγκεῖν καὶ γνῶναι τίς τε ἦμην καὶ ὅπου ἐτύγγχανον ὧν καὶ τίνα τοῖς
 ὀφθαλμοῖς ἐθεώρουν. ἀντιπεριλαβὼν οὖν αὐτὸν καὶ ἀντασπασάμενος ταῖς
 5 αὐταῖς ἡμειβόμεν ὑπερλοκαῖς, χρονίας ἐπιθυμίας ἐμφορούμενος ἀπλή-
 στως· εἶτα ἐπὶ λόγους τραπόμενος ἀπελογούμεν ἑκαστὸν ὡς αἴτιος
 αὐτῶ πάντων γενόμενος ὧν πεπεύραται κακῶν, ἐξαγαγὼν τῆς πατρίδος
 καὶ χώραν οἰκεῖν ποιήσας συνεχῶς πορθουμένην, καὶ ἦν ὡς ἔλεγον ἀληθῶς.
 πότε γὰρ οἰκῶν τὴν θρεψαμένην καὶ διάγων ἐπὶ τῆς ἐνεγκαμένης ἐπειράθη
 10 τινὸς ἀπευκτοῦ, εἰρηνευομένης πάντοθεν καὶ φόβον τοιαύτης ἐχούσης
 οὐδαμόθεν ἐπιβουλής; ἐρρέτωσαν γὰρ οἱ τὰ πεπρωμένα δοξάζοντες ἄφυσκα
 καὶ ἀνάγκην τινὰ πρὸς τὰ εἰμαρμένα λέγοντες ἄγειν τοὺς πάσχοντας. τέλος
 δὲ διηγήσασθαι παρεκάλουν τὰ πάθη τοῦ παρὰ τοῖς βαρβάροις καιροῦ·
 καὶ γὰρ ἦν οὐκέτι λυπηρὰ ἢ ἀπαγγελία παρελθούσης τῆς πείρας. ὡς γὰρ
 15 ὑγίεια μετὰ νόσον καὶ θεραπεία μετὰ τραύματα εὐφραίνει οὐκ ἀνιᾶ, οὕτως
 διήγησις τῶν σκυθρωπῶν μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἡδονὴν ἔχει πολλὴν καὶ
 τάχα τοσαύτην ὅσην εἶχεν ὀδύνην ἢ πείρα.

Καὶ αὐτὸς στενάξας βύθιον καὶ βαρὺ, ἐμπλήσας τε τοὺς ὀφθαλμοὺς 7
 δακρῶν 'τί κέρδος' ἔφη, 'πάτερ, τῆς τῶν ἀνιαρῶν ὑπομνήσεως; ἐπιξαίνειν
 20 γὰρ ἢ μνήμη τοῦ παθόντος εἶωθε τὰ ἔλκη· κἂν γὰρ τοῦ ἀκούοντος ἢ ἀπαγ-
 γελία διὰ τὸ φιλόμυθον θέλγει τὰ ὦτα, τέρψιν ἄλλω ποιοῦσα τοῖς ἄλλο-
 τρίοις πάθεσιν, ὅμως τὸν πεπειραμένον οὐκ ἀφήσιν ὀδύνης ἐλεύθερον
 πρὸς τὸ παρελθὸν πάθος, μικροῦ δεῖν ὁμοίως κινουσα τὸ συμπαθὲς καὶ
 ὥσπερ οὐλὴν οὐπω καλῶς θεραπευθέντος τραύματος ὀδυνῶσα τῇ ἐπαφῇ.
 25 ἀλλ' ἐπειδὴ σε οὐκ ἀφεξόμενον οἶδα τῆς ὀχλήσεως ἕως ἂν μάθης ἂ ποθεῖς
 — ὑπόθεσιν γὰρ δοξολογίας τὸ παράδοξον ἔχειν ζητεῖς τῆς ἐμῆς σωτηρίας
 καὶ ἐπὶ ταῖς τυχούσαις εὐεργεσίαις ὑμνεῖν τὸν θεὸν εἰωθῶς —, ἄκουσον ἀν-

δρείῳ φρονήματι, μὴ πρὸς τὰ δεινὰ τῶν συμπεσόντων ἀτυχημάτων πατρι-
κοῖς σπλάγχνοις συμπαθῶς ποτνιώμενος καὶ κατακλάσης πρὸς οἰμωγὰς,
λυγμοῖς θρήνου ἐμποδιζόμενον εἰς τὴν προφορὰν τοῦ λόγου, ἐξάρθροις,
ὡς εἰκός, φθόγγοις τοῦ κλαυθμοῦ θρυπτομένης μοι τῆς φωνῆς.

- 2 Τὰ μὲν οὖν πολλὰ πάντως ὑμῖν ὁ τοῦ Μαγάδωνος μετὰ τὴν φυγὴν ἀπήγ- 5
γειλεν οἰκέτης, καὶ ἐπαναλαμβάνειν ἐκεῖνα τῷ λόγῳ παρέλκον ἅμα καὶ φορ-
τικὸν ἴσως ἀκοῇ ὀρεγομένη τῶν ἀναγκαίων, ναυτιώσῃ δὲ πολλάκις ἐπὶ
τοῖς παλιλλογουμένοις διὰ τὸ προσκορὲς καὶ ἀδόλεσχον, ἃ δὲ μετὰ τὴν
3 ἐκείνου συνέβη φυγὴν, ἀναγκαῖον, ἐπειδὴ τοῦτο ἐπιτάσσεις, εἰπεῖν. δέ-
δοκτο τοῖς βαρβάροις, ὡς εἶπεν — πάντως γὰρ εἶπεν ἐκεῖνος —, ἢ ἡμε- 10
τέρα σφαγὴ καὶ τὰ πρὸς τὴν θυσίαν ἀφ' ἐσπέρας ἦν ἅπαντα εὐτρεπῆ, βω-
μός, μάχαιρα, σπονδή, φιάλη, λίβανος, καὶ ὄρθρου βαθέος ἦν, εἰ μὴ θεὸς
ἔμελλε κωλύειν ὃν ἐκώλυσε θάνατον. ὡς δὲ ἐκεῖνος οὐ κρύψας ἐμὲ τὴν
φυγὴν ἀπέδρα καὶ τῷ διαστήματι λοιπὸν τῆς ὁδοῦ καὶ τῷ ἀπόρῳ τῆς διώ-
ξεως ἦν πρὸς τὴν κατάληψιν ἀμφίβολος — οὐ μόνον γὰρ ὁ χρόνος ἀφ' ἐσπέ- 15
ρας ἕως εἰς ὄρθρον τῷ φυγόντι ἱκανὴ διωρία, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ὁδοιπορίας
ἄδηλον ἐποίει τὸν τρόπον τῆς διώξεως ἀμήχανον· τίς γὰρ οὕτως δεινὸς
ἰχνηυτῆς καὶ στοχαστῆς τῶν ἀδήλων ἐπιτευκτικὸς ὡς ἰχνηλατῆσαι ἐν
τοσοῦτῳ πλάτει τῆς ἐρημίας, σημεῖον πορείας εὐρίσκων οὐδέν; πᾶσα γὰρ
ἔστι τραχεῖα καὶ χαραδρώδης, οὐ δεικνύουσα ἶχνος ὅπερ ἐδέξατο —, ἐγὼ 20
πρηγῆς ἐκείμην χαμαὶ τὸ πρόσωπον ἐρείσας κάτω καὶ τὸν νοῦν τῷ πτερῷ
τῆς θλίψεως ἀνακουφίσας ἄνω, καὶ ταῦτα ἔλεγον ἐν τῷ κρυπτῷ τῷ θεῷ,
ὅλον ἔχων εἰς τὴν προσευχὴν οὐδαμῶς περισπώμενον τὸν λογισμὸν ὡς
4 προκειμένου θανάτου. ἀδείας μὲν γὰρ οὔσης διαχεῖται ἐν τοῖς μὴ νήφουσιν 25
οὔτος, ἐμπορίας, ναυτιλίας, οἰκοδομίας, φντείας, μνηστείας, γάμους, παι-
δοποιίας, στρατείας, πορισμούς, δίκας, δικαστήρια, βήματα, θρόνους,
κήρυκας, ἄρχοντας, ἐχθρῶν ἀμύνας, φίλων συντυχίας καὶ συνδιαιτήσεις,

δημαρχίας, ἡγεμονίας, οἰκονομίας καὶ αὐτὴν φανταζόμενος τὴν βασιλικὴν
 ἀξίαν, ὅταν δὲ περίστασις αὐτὸν συναγάγῃ τῷ φόβῳ τοῦ κινδύνου, συστεί-
 λασα αὐτὸν ἀπ' ἐκείνων, ἐφ' ἃ διαχειῖσθαι ἀδεῆς ὢν καὶ ἐλεύθερος εἶωθεν,
 ὅλος γίνεται τοῦ λυποῦντος, καὶ θεὸν ἀντιβολῶν ἰκετεύει τὸν μόνον τῶν
 5 ἀμηχάνων τὴν λύσιν νεύματος ἐργαζόμενον εὐκόλῳ ῥιπῇ, „δέσποτα“ λέ-
 γων, „πάσης φαινομένης καὶ νοουμένης κτίσεως δημιουργέ, καὶ τῶν δη-
 μιουργημάτων ἔχων ἐν χειρὶ τῇ σῆ τὰς καρδίας, καὶ τρέπων εἰς οἶκτον
 τὸ ἀγριαῖνον τῆς ἀλόγου ὀργῆς, ὅταν ἐθέλῃς εὐλόγῳ κρίσει σῶζειν τοὺς
 ψήφῳ τῆς ἐξουσίας προδιδομένους θανάτῳ, ὁ θυμὸς θηρίων ἀγρίων
 10 πρᾶϋνας σφαδάζοντας πρὸς βορὰν ἀνθρωπίνων σωμάτων, ὁ πυρὸς ἀναχαι-
 τίσας χεομένην ῥιπὴν καὶ νεύματι ψιλῷ νάρκην ἐνθεις ἀκμαζούση φλογὶ
 καὶ φυλάξας τοὺς ἀπώλειαν κατακριθέντας ἀπαθεῖς καὶ τρίχα καὶ χρῶτα
 δείξας δυνατώτερα πυρὸς ἀπορρήτῳ καὶ παραδόξῳ δυνάμει, σῶσον τὸν
 οὐδαμόθεν ἔχοντα βοηθείας ἐλπίδα, τὸν ὅσον οὐδέπω τῇ τῶν ἐχθρῶν κρί-
 15 σει τοῦ ζῆν ἀφηρημένον, τὸν ἐκ τοῦ εἰκότος ἤδη νεκρόν, μὴ δῶς δαίμοσι
 σπονδὴν γενέσθαι τὸ ἐμὸν αἷμα, μηδὲ κνίσῃ τῶν ἐμῶν σαρκῶν εὐφρανθείη-
 σαν πνεύματα πονηρά. ἄστρω με θυσίαν ἠὺτρέπισαν ἐπωνύμῳ λαγνείας 5
 πάθει. μὴ γενέσθω σῶμα ἕως εἰς τὴν σήμερον ἀγνὸν δαίμονος ἀκολασίας
 ἐπωνύμου θυμα καὶ ἱερεῖον, ἀλλὰ μετάβαλε τὴν θηριώδη καρδίαν τῶν
 20 ἀνημέρων πρὸς τὸ ἐπιεικὲς καὶ ἡμέρον, ὁ μεταβαλὼν ἐπὶ Ἐσθῆρ φλεγμαί-
 νουσαν ὀργὴν Ἀσσουήρου βασιλέως Μηδίας καὶ τρέψας θυμὸν ἀπηνῆ
 εἰς ἔλεον συμπαθῆ, καὶ σῶσον ψυχὴν δουλεύειν σοι προθεμένην, ἀπόδος
 πατρὶ πρεσβύτῃ καὶ θεράποντι σῶ υἱὸν ἀδαῆ καὶ θεοσεβεῖν ὅσον εἰς πρό-
 θεσιν μέλλοντα. οὐ γὰρ φόβῳ κινδύνου νῦν τῆς ὁμολογίας ἄρχομαι ταύτης,
 25 ἵνα τῆς σωτηρίας ἀμοιβὴ νομισθῇ ἢ ὑπόσχεσις· προέλαβον γὰρ ἐξουσία

- 6 λογισμοῦ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀγωνίας. δεῖξον πίστιν εἰς σωτηρίαν ὀξυτέραν ποδῶν καὶ ἐλπίδα τὴν σὴν φυγῆς ἀσφαλεστέραν. ἀπέδρα τὸν θάνατον ὃ σὺν ἐμοὶ ἱερουργεῖσθαι μέλλων προῶ καὶ φυγῆ τὴν σωτηρίαν πεπόρισται, ἐγὼ δὲ μεμένηκα τὸ σοὶ δοκοῦν περιμένων καὶ ἐν χερσὶν εἰμὶ τῶν ἐχθρῶν τῆ σῆ βοηθεία πεποιθώς. ἐκεῖνος τοῖς ποσίν, ἐγὼ τῆ σῆ δυνάμει πεπίστευκα· 5 μὴ γενέσθω τῆς σωματικῆς ἐλπίδος ἢ θεία προσδοκία ἀσθενεστέρα. σέσωσται τῷ σκότει πρὸς φυγὴν ἀποχρησάμενος ἐκεῖνος, καὶ σεσώσθω καλῶς· ἰδοὺ κατέλαβεν ἐμὲ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, λοιπὸν σῶσόν με σὺ σοφία τῆ σῆ, ὃ τὸ φῶς τοῖς ζῶσιν πρὸς ἐργασίαν τῶν σῶν ἐντολῶν χαρισάμενος.“
- 7 Οὕτως με προσευχόμενον μετὰ δακρῶν πικρῶν ἔφθασεν ἄνπνον ὃ ὄρ- 10 θρος, καὶ ἀνακύψας εἶδον ἀντὶς τοῦ ὀρίζοντος τὸν ἑωσφόρον προκύπτοντα. ἀναστὰς οὖν ἀπὸ τῆς πτώσεώς μου ἐκάθισα, τὰς χεῖρας περιπλέξας τοῖς γόνασιν καὶ τὸ πρόσωπον ἐπὶ τούτων κατακλίνας μεστὸν δακρῶν, καὶ πάλιν ἐβόων τῆ καρδίᾳ πρὸς τὸν δυνατὸν ἐξελέσθαι με συντόνω τῆ δυνάμει τοῦ πνεύματος „θαυμάστωσον“ λέγων „μετ’ ἐμοῦ τὸ ἔλεός σου, δέσποτα 15 ζωῆς ἔχων καὶ θανάτου τὴν ἐξουσίαν, ὡς ἐθαυμάστωσας μετὰ τῶν ἐν ἀνάγκῃ καταστάντων ἀγίων καὶ ῥυσθέντων ἐκ πάσης θλίψεως, ὅπως ἔχωμεν ἡμεῖς παρηρησίαν ἐπικαλεῖσθαι σε καὶ θαρρεῖν ὅτι ῥυσθησόμεθα ἐν 8 οἷς ἂν ὤμεν κακοῖς, ἐκείνους ἔχοντες ὑπογραμμὸν βοηθείας τῆς σῆς. σὺ τὸν Ἰσαὰκ παρ’ αὐτῷ κείμενον τῷ βωμῷ ἐρρύσω σφαγῆς καὶ μέλλοντα βαπτί- 20 ζειν τὸ ξίφος τὸν πατέρα περιέσπασας ἤχῳ φωνῆς· σὺ τὸν Ἰωσήφ ἐξείλω φονώσης ἀδελφικῆς δεξιᾶς καὶ πάλιν ἐπιβουλευθέντα δεσμῶν ἀδίκων ἐρρύσω καὶ φυλακῆς, καὶ μετὰ μακρὸν πένθος ἀπέδωκας βασιλεύοντα τῷ πατρί. σὺ τὸν τούτου πατέρα Ἰακώβ ὁμοίας ἐρρύσω ἀνάγκης, φθόνου

- εὐλογίας τοῦ πατρὸς ἐλευθερώσας καὶ μανίας τοῦ ὠμοθύμου Ἡσαῦ σώσας
 παρὰ τῷ Λάβαν εἰς τὴν μέσην τῶν ποταμῶν, ἐν ἧ καὶ Μωσῆν ἐφύλαξας,
 τὴν Αἰγυπτίων φεύγοντα τυραννίδα. σὺ δύο νεκροὺς παῖδας ἀπὸ κλίνης
 ἀναστήσας προφητικῇ προσευχῇ ζῶντας παρέστησας χήραις μητράσιν.
 5 αὐτὸς εἶ, δέσποτα ἀναλλοίωτε, τῇ αὐτῇ δυνάμει ἐργαζόμενος τὰ παράδοξα
 τότε καὶ νῦν. ἀπόδος καμὲ πατρὶ ἐλπίζοντι τὸ σὸν ἔλεος, δυνάστα, καὶ
 λῦσον πένθος ἀπαρηγόρητον βοηθείᾳ τῇ σῇ, καὶ δὸς τοῖς οὐκ εἰδόσιν σου
 τὸ ὄνομα θαυμάζειν τὸ κράτος τῆς σῆς ἰσχύος, πολυύμνητε βασιλεῦ πάσης
 δυνάμεως.“
- 10 Ὡς δὲ ἤμην ἐπὶ τούτοις ἐγώ, διανίστανται τεθορυβημένοι ὡς τοῦ και- 9
 ροῦ τῆς θυσίας παρωχηκότος· ἤδη γὰρ ἦν ὁ ἥλιος ἀγγάσας ἐπὶ τῆς γῆς,
 καὶ μὴ εὐρόντες τὸν ἕτερον, τί ποτε γεγονὸς εἶη ἀνηρώτων ἐμέ, καὶ πνθό-
 μενοι ὡς οὐκ ἐπίσταμαι παρ' αὐτοῖς ὧν περὶ τοῦ μὴ φαινομένου ἡσύχα-
 σαν, οὔτε ἀπειλησάμενοι οὔτε τινὰ δείξαντες ἀγανακτήσεως σύμβολα.
 15 τότε κατέστη μου τὸ πνεῦμα καὶ τὸν θεὸν εὐλόγησα μὴ ὑπεριδόντα τα- 10
 πεινοῦ προσευχήν, θάρσος δέ με λοιπὸν ἔλαβε καὶ παρηρησία, θεοῦ πάντως
 μοι παρασχόντος ταύτην τὴν χάριν. καὶ μιαροφαγεῖν κελεύουσι ἀντέλεγον
 καὶ γυναιξὶ προσπαίζειν οὐχ ὑπήκουον προστάσσουσιν, ἕως ἤλθομεν πλη-
 σίον τῆς οἰκουμένης λοιπόν. τότε γὰρ οὐκ οἶδα τί βουλευσάμενοι εἰσάγου-
 20 σιν εἰς κώμην καλουμένην Συβαῖτα καὶ τὴν ἐμὴν τοῖς αὐτόθι προσαγγέλ-
 λουσι πρᾶσιν. πολλάκις δὲ πρὸς ἑαυτοὺς ὑποστρέψαντες ἄπρακτοι, οὐδενὸς
 πλέον δύο χρυσῶν δοῦναι βεβουλημένον, τέλος ἐξαγαγόντες καὶ πρὸ τῆς
 κώμης στήσαντες, ὡς εἰώθεισαν, γυμνὸν ἐπιτιθέασίν μου τῷ τραχήλῳ τὸ
 ξίφος, ἦν μηδεὶς ὠνήσαιτο καρατομήσειν πᾶσιν προλέγοντες εὐθέως. ἐγὼ
 25 δὲ τοὺς πρὸς τὴν ἀγορασίαν παραγινομένους ἰκέτενον ἄμφω τὸ χεῖρε δια-

- πετάσας, δοῦναι παρακαλῶν ὅσον ἤτουν οἱ βάρβαροι καὶ μὴ μικρολόγους
 ὀφθῆναι τιμὴν διδόντας αἵματος ἀνθρωπίνου, ἀποτίσειν οὐκ εἰς μακρὰν
 καὶ τὴν τιμὴν λέγων καὶ δουλεύειν τῷ πριαμένῳ εἰ βουληθείη προθύμως,
 δεσπότην ὁμολογῶν καὶ μετὰ τὴν τῆς τιμῆς ἀπόδοσιν τὸν τὴν ἐμὴν ζωὴν
 11 ὠνησάμενον. οὕτως οὖν μέ τις ἐλεήσας ποτνιώμενον καὶ δακρύνοντα ἐπρίατο 5
 μόλις, κἀκεῖθεν ἐνταῦθα, ὡς μανθάνεις, ἐξώνημαι, ἵνα τὰ πολλὰ συνελὼν
 φράσω συντόμως. ὁρῶ γάρ σε συγκεχυμένον καὶ πλησίον ὄντα δακρύνων
 καὶ τὴν χαρὰν μέλλοντα ταράττειν τῷ θρήνῳ. ταῦτα ἐγὼ μὲν πέπονθα,
 πάτερ, καὶ παθῶν ἠλευθέρωμαι, σὺ δὲ τοῦ λοιποῦ δόξαζε θεὸν ὑπὲρ τῆς
 ἐμῆς ἀπροσδοκίτου καὶ παραδόξου σωτηρίας. 10
- 12 Ἄλλὰ σὺ μὲν, ἔφη, ὦ τέκνον, μυρίους ἂν ἤντλησας κινδύνους κακο-
 παιθῶν καὶ πολλοὺς ὑπέμεινας τῇ προσδοκίᾳ θανάτους, κἂν τὸν τῆς πείρας
 θεοῦ χάριτι διέφυγες· ταῦτόν γάρ ἐλπίσαι θάνατον ἀληθῶς καὶ πείρα τοῦ-
 τον μαθεῖν. ἐὼ λέγειν ὅτι καὶ χαλεπώτερον· οὐ γὰρ τοσαύτην ἢ τομὴ ὄσπην
 13 ἢ πρὸ ταύτης ἐργάζεται προσδοκία ὀδύνην, τῷ μακρῷ φόβῳ παρατείνουσα 15
 τὸ τῆς λύπης ἄλγημα καὶ παραμένειν ἐπὶ πολὺ ποιοῦσα ὡς ἀληθῆ τὴν ἐλπι-
 ζομένην ὀδύνην. ἐγὼ δὲ ἐν τῷ καιρῷ τῆς θλίψεως ἐκείνης πρὸς τὸν δεσπό-
 την ἤνοιξά μου τὸ στόμα καὶ δουλείαν ἐγκρατείας καὶ τῆς ἄλλης κακοπα-
 θείας ἐπηγγειλάμην σκληρὰν, εἴ σε μόνον ἀπολάβοιμι ζῶντα, καὶ φωνῆς
 ὄναρ ἤκουσα λεγούσης „στήσαι κύριος τὸ ῥῆμα τὸ ἐξεληθὸν ἐκ τοῦ στόμα- 20
 τός σου“. καὶ δεῖ, τέκνον, μὴ παραβῆναι τὴν ὁμολογίαν μηδὲ ψεύσασθαι
 τὸν ἀποκρίσει θεῖα βεβαιώσαντα τὴν ὑπόσχεσιν, οὕτω τῆς εὐχῆς λαβούσης
 14 πέρας χρηστόν. ἄγώ σοι, πάτερ, ἔφη, συναντιλήψομαι τοῦ πόνου προ-
 θύμως καὶ κοιωνήσω τῆς ὑποσχέσεως, ἐπειδὴ καὶ τῆς χάριτος ἐκοινώνησα
 καὶ τὸ πλεῖον τῆς εὐεργεσίας ἐκαρπώσάμην. σὺ μὲν γὰρ πάθος, ἐγὼ δὲ 25
 πείραν ἔφυγον θανάτου. ὅπου καὶ τὸ πᾶν εἰς σὴν εἰ ἐγεγόνει χάριν τὸ τοῦ
 θεοῦ δῶρημα, ὑπὲρ πατρὸς ἔδει εὐχαριστοῦντα θεῷ καὶ τὴν εὐεργεσίαν
 καὶ τὴν ἀμοιβὴν οἰκειώσασθαι, κἂν τι δεινὸν ὑπὲρ τῆς χάριτος ἐκείνης

ἔδει παθεῖν. εἰ γὰρ εὐξαμένῳ τῷ Ἰεφθάε ὑπὲρ τῆς ἐν πολέμῳ νίκης 15
 ὑπηρέτησεν ἢ θυγάτηρ οἰκείῳ φόνῳ καὶ θῦμα γενέσθαι καὶ ἱερεῖον κατ-
 εδέξατο ὑπὲρ τῆς τοῦ πατρὸς εὐδοκιμήσεως, τίς ἂν εἶην ἐγὼ μὴ ταχὺς
 ἐκτιστῆς προστρέχων ὀφλήματος πατρικοῦ, καὶ τοῦτο θεῷ χρέος ἀποδι-
 5 δόσαι μέλλον τῷ τὴν ἔκτισιν ἀμείβεσθαι πάλιν εἰδότεν δευτέρῳ χάριτι καὶ
 τὸ ἀποδιδόμενον χρέος οὐχ ὡς χρέος ἀπολαμβάνοντι, ἀλλὰ δανειζομένῳ
 τοῦτο καὶ χρεωστῆν ὁμολογοῦντι τὴν ἔκτισιν, ἀμοιβὴν τῆς τοῦ ὀφειλέτου
 εὐγνωμοσύνης ἄλλην ὡς δανείου ποιουμένῳ τὴν αὐθις δωρεάν, πάντοτε
 προδιδόντι τὰς χάριτας καὶ πάντοτε χρεωστῆν χειρογραφοῦντι τοῖς δανει-
 10 ζομένοις τὰς εὐεργεσίας καὶ τὴν δι' ὅλου τούτων ἀπόδοσιν φιλοτιμίαν λο-
 γιζομένῳ, ἵνα καὶ ἀρχὴ χαρίτων αἰεὶ καὶ ὡς ὀφειλέτης ἀποδιδῶ τὰς χάρι-
 τας διὰ τὸ δωρητικὸν τῆς φύσεως καὶ φιλότιμον; ὅθεν συνεκτιστὴν ἔχων
 πρόθυμον, πάτερ, ἀρχοῦ τῆς ἀποδόσεως· πάντως δὲ θεὸς τὴν δύναμιν
 εἰδὼς τὴν ἡμετέραν, πρὸς ταύτην ἀπαιτήσῃ τὸ ὀφλημα καὶ οὐ συκοφαν-
 15 τήσῃ τὸ ἀσθενὲς τῆς φύσεως, μείζονας τῆς ἰσχύος εἰσπραττόμενος πό-
 νους.

Τούτοις καὶ γὰρ συνηξάμην τοῖς λόγοις καὶ τούτους εἶη εἰς ἔργον ἔλθειν 16
 καὶ ὀφθῆναι ἐν πράγμασιν' εἶπον, ὦ τέκνον, ἵνα καὶ ἡ ὑπόσχεσις πέρας
 λάβῃ χρηστὸν καὶ ἡ εὐχὴ γένηται ἐνεργῆς καὶ μισθὸς ἀκολουθήσῃ τοῖς
 20 πόνοις. τοῦτο γὰρ παντὸς ἔργου κατὰ θεὸν γινομένου τέλος καὶ ὄρος, τὰς
 πράξεις σφραγισθῆναι ταῖς ἀμοιβαῖς καὶ μαρτυρῆσαι τοὺς στεφάνους τῷ
 ἀγῶνι, ἐπειδὴ πως ἡ ἀξιοπιστία τῶν μισθῶν ἔλεγχος τῆς δοκιμῆς τῶν
 ἔργων γίνεσθαι πέφυκεν καὶ τὰ ἔπαθλα μαρτύριον τῆς ἀθλήσεως ἀναμφί-
 λεκτα.

Ὁ δὲ θεοφιλὴς τῶν αὐτόθι ἐπίσκοπος θεραπεύσας ἡμᾶς ἐπὶ πολὺ καὶ ἐκ 17
 τῆς προλαβούσης κακοπαθείας ἀνακτησάμενος οὐ μετρίως, μένειν μὲν
 παρ' αὐτῷ παρεκάλει καὶ φιλοφρόνως πᾶσαν ἐπηγγέλλετο ἐν πᾶσιν ἀνά-
 παυσιν, ὡς δ' ἂν μὴ δόξαι βίαν προσάγειν ὑπονοίᾳ τῆς ὑπὲρ τοῦ παιδὸς

- δεδομένης τιμῆς μηδὲ δεσποτικώτερον ἀπαιτεῖν τὴν παραμονήν, πράττειν
 ἐπέτρεπεν πᾶν τὸ δοκοῦν κατὰ γνώμην, ἐν τοῦτο μόνον τυραννήσας ἡμᾶς
 18 ἐν τῷ τὸν ζυγὸν ἐπιθεῖναι τὸν ἱερατικὸν μὴ βουλομένοις. ἡμεῖς μὲν γὰρ
 τὸ βᾶρος λογιζόμενοι τῆς λειτουργίας ἀσχάλλοντες ὠδυρόμεθα καὶ οὐκ
 εἶχομεν πρὸς τὸ ἐπιτεθεῖν ἄχθος ἀνεκτῶς ὑπὲρ ἡμᾶς ὃν καὶ μόλις τοῖς 5
 ἀγίοις ἀρμόζον ὅσον εἰς πολιτείας λόγον. κακείνοις γὰρ ἐφάνη βαρὺ καὶ
 ὠμολόγησαν καλούμενοι ὑπερβαίνειν αὐτοὺς τὸ ἀξίωμα, καὶ θεῷ ἀντέλε-
 γον ἐπὶ πολὺ προβαλλόμενοι τὸ ἀνάξιον, καὶ παρητοῦντο τὴν χειροτονίαν
 τὸ ἀσθενὲς προφασιζόμενοι, καίτοι πλεον τῶν νῦν πάντων ὄντες ἐπιτήδειοι
 πρὸς τὸ ἔργον καὶ ἐξ ἀσκήσεως τῶν καλῶν παρρησίαν ἔχειν ἐν τῇ λατρείᾳ 10
 πρὸς τὸν δεσπότην μᾶλλον δυνάμενοι. ἐκεῖνος δὲ πρόπειν ἔλεγεν τοῖς πόνοις
 τὸ γέρας καὶ τοῖς καμάτοις τοῦ ἀγῶνος, ὡς ἐνόμιζεν, ἐδίδου μισθὸν τὸ
 ἀξίωμα. ἀπαίρειν οὖν ἐκεῖθεν καὶ πορεύεσθαι βουληθέντες οἴκαδε, ἐφ-
 οδιασθέντες πρὸς τὴν ὁδοιπορίαν πολλὴν οὔσαν καὶ μῆκος ἔχουσαν ἱκανόν,
 φιλοτίμως ἄγαν καὶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ συμπορεύεσθαι ἡμῖν ἐπευξάμενος 15
 εἰρήνην τοῦ λοιποῦ βραβεύουσαν, οὕτως ἀπέλυσεν, οὐ κομπάσας ἀπειρο-
 κάλως ἐπὶ τῇ δεσποτείᾳ, ὡς ἴσως τις ἕτερος αὐθεντίαν τοῦ ἐωνημένου
 αὐχῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαν ἀτύχημα ἐπικουφίσας παρακλήσει πολλῇ καὶ
 τὴν δόξαν ἐκκλίνας τοῦ τύφου ἐπιεικεῖ καὶ μετρίῳ φρονήματι.
- 19 Ἐμοὶ δὲ ὁ λόγος ὧδε πεπαύσθω, ὅπου καὶ ἡ πείρα πέπανται τῶν δυσχε- 20
 ρῶν, ἀρχὴν παρασχοῦσα θεοῦ χάριτι μετὰ πολλὴν ταλαιπωρίαν τῆς φαι-
 δροτέρας ζωῆς.

B:2 Entsäuerung

24. Sep. 2013

Hinweise

Signatur	58. 8° 586	Stok	P ₀
----------	------------	------	----------------

RS

Bub

AK

10.1

Titelaufn.

AKB

8.2,

ll

FK

1 Wiederlit } 10.2.11
1 Geistl. Ordern }

Bio K

Bild K

SWK

Sonderstandort

Signum

Ausleihe-
vermerk

58. 8° 586

